

Charles M. Smith
/

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961132391

วันที่ ๒๖ / ส.ค. / ๒๕๑๐
เลขทะเบียน ๐๑๒๖
เลขหมู่ ๑๑๑
๖/๑๑๗๑
๒๖๓๑

อนุสรณ์

งานพระราชทานเพลิงศพ

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ

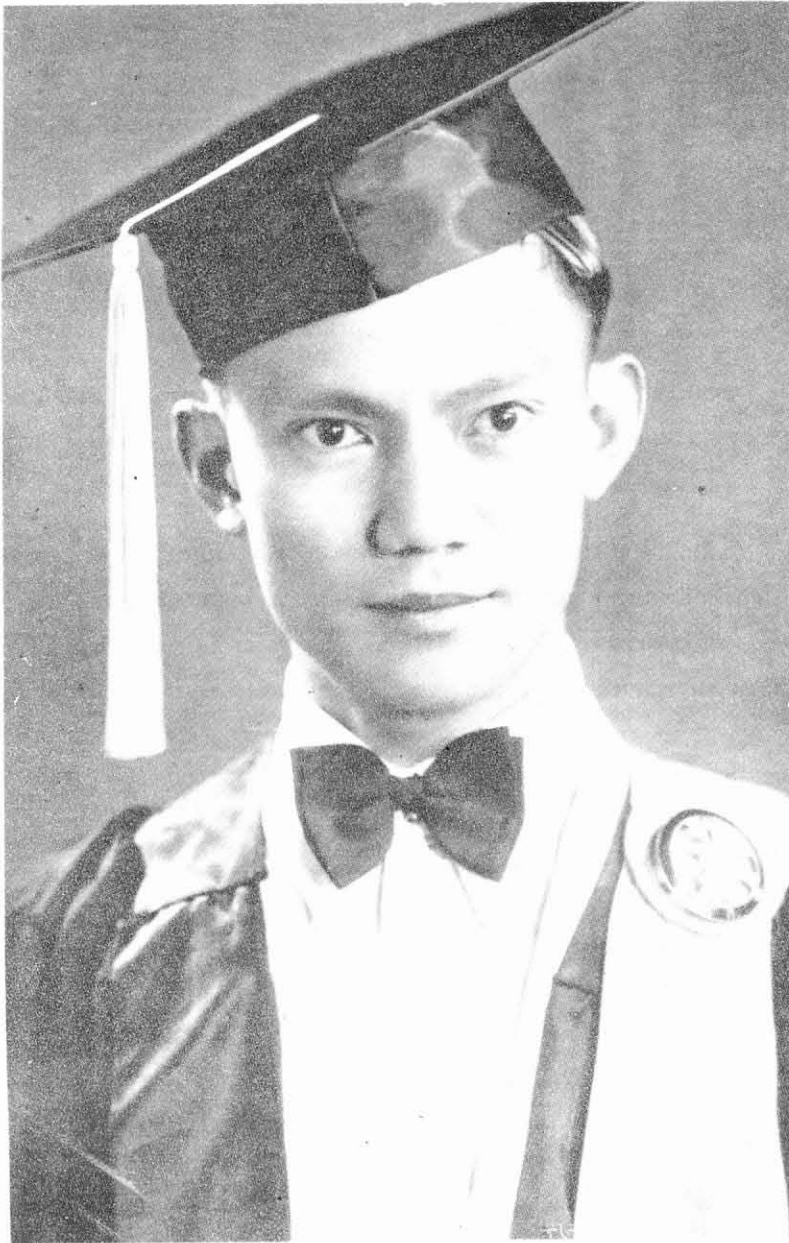
ม.อ.ม., ป.ช.

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

วันพุธที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๙

ชมบัติ์ หักงสมครรัฐสภา

หน้าว่าง

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ บ.ว.ม., ป.ช.

ชวตศะ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๘

มรณะ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๙

หมายรับสั่งที่ ๑๐๓๑๖

(แบบ ก.)

สำนักพระราชวัง

๙ เมษายน ๒๕๓๙

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ ม.ว.ม.,ป.ช. อายุ ๔๐ ปี ข้าราชการบำนาญ สังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กราบถวายบังคมลาถึงอนิจกรรมด้วยโรคระบบหัวใจล้มเหลว ณ โรงพยาบาลพญาไท ๒ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๘ เมษายน ๒๕๓๙ เวลา ๒๑.๓๐ น.

วันอังคารที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๙ เวลา ๑๗.๐๐ น. ขอรับพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พร้อมด้วยเครื่องเกียรติยศประกอบศพ ณ ศาลา ๑ วัดมกุฏกษัตริยาราม กรุงเทพมหานคร

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานโกศแปดเหลี่ยม ฉัตรเบญจาตั้งประดับเกียรติยศ ปี กลองชนะ ประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมเวลากลางคืน กำหนด ๓ คืน.

ประภาพรณทิพย์

ประภาพรณทิพย์/ *[Signature]* / ทาน.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ
		เพื่อทราบ
		เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงานผู้มาปฏิบัติ
		เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ

[Signature]

ผู้รับรับสั่ง

หมายรับสั่งที่ ๑๑ ๔๒๒

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๒๒ เมษายน ๒๕๓๙

พระราชทานเพลิงศพ นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ ม.ว.ม.,ป.ช. ข้าราชการบำนาญ
สังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม กรุงเทพมหานคร

วันอังคารที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๓๙ เวลา ๐๙.๐๐ น. เชิญที่บศพออกตั้งบำเพ็ญกุศล
ณ ศาลาวัดมกุฏกษัตริยาราม ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานโกศแปดเหลี่ยม ฉัตรเบญจาตั้งประดับ

วันพุธที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๓๙ เวลา ๑๕.๐๐ น. เชิญโกศศพแห่เวียนเมรุ
แล้วเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน

เวลา ๑๗.๐๐ น. พระราชทานผ้าไตร ๕ ไตรทอดถวายพระสงฆ์บังสุกุล แล้วพระราชทานเพลิง.

ทรงหม่อม กิ่ง
ประภาพรรณ/พิมพ์/๒๕๓๙/ทาน.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ
		เพื่อทราบ
		เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงานผู้มาปฏิบัติ
		เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง
ผู้รับรับสั่ง

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ ม.ว.ม., ป.ช. ได้กราบถวายบังคมลาในวาระถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคระบบหัวใจล้มเหลว ณ โรงพยาบาลพญาไท ๒ ความทราบได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ โศกแปดเหลี่ยมประกอบศพ ฉัตรเบญจาตั้งประดับเกียรติยศ ปี กลองชนะ ประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงอาบศพตามเกียรติยศ และให้มีพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม ๓ คืน ครั้นเมื่อถึงกำหนดรับพระราชทานเพลิง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานผ้าไตรทอดถวายพระสงฆ์บังสุกุลที่โกศศพ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้ เป็นเกียรติยศอันสูงยิ่งแก่ นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ หาก นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ มีญาณวิถิต่างใดจะทราบได้แล้ว คงจะมีแต่ความปลื้มปิติโสมนัส สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวของ นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ ขอน้อมเกล้าขอน้อมกระหม่อมถวายบังคม ณ เบื้องพระยุคลบาท ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และขอเทิดทูนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นเกียรติและสวัสดิมงคลแก่วงศ์ตระกูลสืบไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า นายสุเมธี นางวลัย ศรีสุชาติ
นายแพทย์ปรีชา แพทย์หญิงอรพินท์ สิงหเดช

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

พระราชทาน

พระพิธีธรรมในการสวดพระอภิธรรมศพ

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ

ให้มีกำหนด ๓ วัน เริ่มตั้งแต่วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๙ ถึงวันที่ ๑๑ เมษายน

๒๕๓๙

ศุกร์ที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๓๙

บุตร-ธิดา, แพทย์ศิริราช รุ่น ๗๐

วันที่ ๑๓-๑๕ เมษายน ๒๕๓๙

งดสวด ๓ วัน เทศกาลสงกรานต์

อังคารที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๓๙

กรมวิเทศสหการ

พุธที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๓๙

พ.อ.หิรัญ บัณฑิต และครอบครัว

สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน

ภาควิชาอนามัยครอบครัว ม.มหิดล

สำนักงานเลขาธิการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ

พฤหัสบดีที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๓๙

วปอ. รุ่น ๘, ๙, ๑๐ และญาติฯ

เวลา ๒๐.๓๐ น. บรรจุศพ

ประวัติ
นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ
ม.ว.ม., ป.ช.

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ

เกิดที่ ตำบลเสาชิงช้า จังหวัดพระนคร

เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๘

บิดาชื่อ นายบรรจง ศรีสุชาติ

มารดาชื่อ นางนัย ศรีสุชาติ

มีพี่น้องร่วมบิดามารดา รวม ๔ คน คือ

๑. นางอุไร ประกอบสันติสุข (ถึงแก่กรรม)
๒. นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ
๓. นายสนิท ศรีสุชาติ (ถึงแก่กรรม)
๔. นางอุบล ทหิษ

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ ได้สมรสกับนางละเมียด ศรีสุชาติ (สกุลเดิม โกมลวงนิช)

มีบุตร-ธิดา ด้วยกัน ๒ คน คือ

๑. นายสุเมธี ศรีสุชาติ ภรรยาชื่อ นางวลัย ศรีสุชาติ (สกุลเดิม ปัทมานนท์)
๒. แพทย์หญิง อรพินท์ สิงหเดช สามีชื่อ นายแพทย์ปรีชา สิงหเดช

มีบุตร-ธิดา ๒ คน คือ

๑. นางสาวอรชา สิงหเดช
๒. นายอาริต สิงหเดช

การศึกษาอบรม

๒๔๖๔ - ๒๔๖๖	โรงเรียน ประถมวัดสุทัศน์
๒๔๖๗ - ๒๔๗๒	โรงเรียน มัธยมวัดราชบพิธ
๒๔๗๓ - ๒๔๗๔	โรงเรียน พณิชยการวัดสามพระยา
๒๔๗๕ - ๒๔๗๖	โรงเรียนกฎหมาย
๒๔๗๗ - ๒๔๘๔	มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง (สำเร็จชั้นปริญญาตรี)
๒๔๙๙ - ๒๕๐๐	ได้รับทุน ICA ไปศึกษาและดูงาน หน่วย Public Administration ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับกิจการสภาผู้แทนราษฎร ในด้าน Legislative Procedure เป็นเวลา ๑ ปี
๒๕๐๘ - ๒๕๐๙	ศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๘

ตำแหน่งหน้าที่ราชการ

มิถุนายน	๒๔๗๗	พนักงานชวเลข
เมษายน	๒๔๘๐	นักชวเลขตรี
มกราคม	๒๔๘๔	หัวหน้าแผนก
กันยายน	๒๔๙๐	หัวหน้ากองการประชุม
กุมภาพันธ์	๒๕๐๔	รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
กันยายน	๒๕๑๑	รองเลขาธิการรัฐสภา
ตุลาคม	๒๕๑๔	เลขาธิการรัฐสภา

ราชการพิเศษ

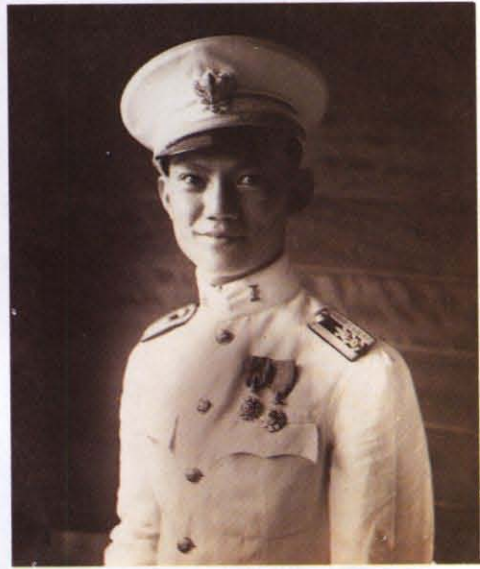
กรกฎาคม	๒๕๑๔	ได้รับโปรดเกล้าแต่งตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา
ธันวาคม	๒๕๑๕	ได้รับโปรดเกล้าแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

๗ ตุลาคม	๒๔๘๓	เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย
๑๘ กันยายน	๒๔๘๔	เบญจมาภรณ์ช้างเผือก
๕ ธันวาคม	๒๔๙๑	จักรยาภรณ์มงกุฎไทย
๒๐ ธันวาคม	๒๔๙๒	จักรยาภรณ์ช้างเผือก
๑๔ ธันวาคม	๒๔๙๓	ตริตาภรณ์มงกุฎไทย
๖ มกราคม	๒๔๙๔	เหรียญบรมราชาภิเษก
๕ ธันวาคม	๒๔๙๗	ตริตาภรณ์ช้างเผือก
๕ ธันวาคม	๒๕๐๒	เหรียญจักรพรรดิมาลา
๕ ธันวาคม	๒๕๐๖	ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย
๕ ธันวาคม	๒๕๐๘	ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก
๕ ธันวาคม	๒๕๑๔	ประถมาภรณ์ช้างเผือก
๕ ธันวาคม	๒๕๑๗	มหาวชิรมงกุฎ

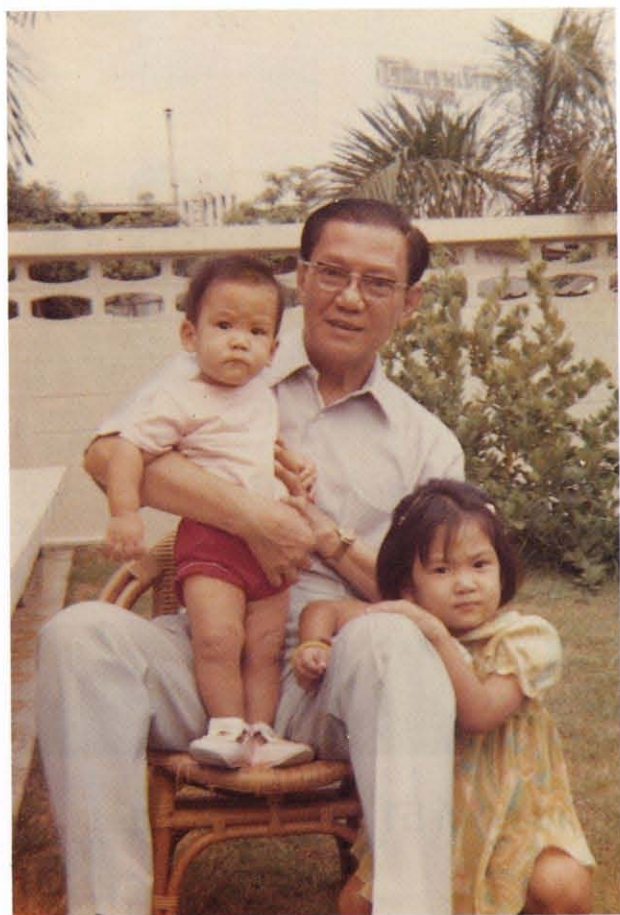
Colonel M. B. M.
/

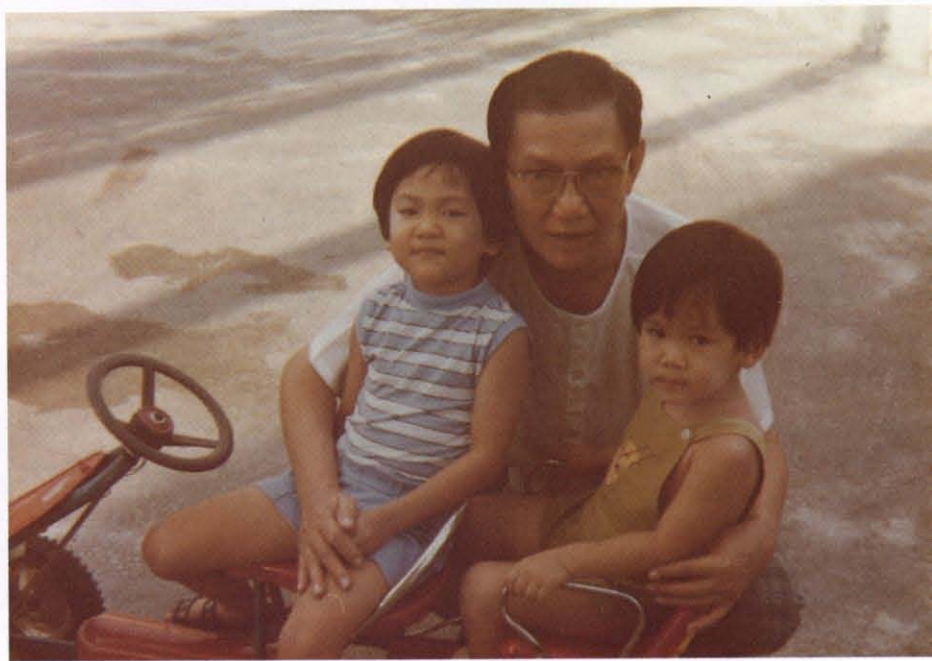

ไปร่วมประชุมสหภาพรัฐสภา ครั้งที่ 51 ณ กรุงบราซิล

คุณตาภิบาล หลาน เอื้อย - โอ

ท่องเที่ยวหลังเกษียณ

พิธีสวดพระอภิธรรม 9 - 18 เมษายน 2539

อันสัทธิธรรมเป็นเนืองนิจ
 และระฤกยมนจิตไม่ย่อมน
 มีปฏิบัติน้อมพร้อมตั้งครุสสม
 คงไม่ต้อบอหาทรและระริษนิต

มีวชญุสสรเสฐิตว่าธรรมมหันตลิต
 สดสมระเสฐิตกว่าทวิพสทงหเสชวินส
 ธรรมตัมป็นระพทุสธรรมวิชริ
 คบหอบไฉฉลปามตามตำรา

อาลัย ประสิทธิ์ ศรีสุชาติ

ประสิทธิ์ ศรีสุชาติ หรือที่เขาเรียก ๆ กันเล่าซ่า หรืออาซ่า นั้น ข้าพเจ้าก็ไม่ทราบว่ เล่าซ่า หรืออาซ่า จะเป็นอีกชื่อหนึ่ง หรือชื่อล้อเลียนเรียกขานกันในหมู่เพื่อนฝูง ประสิทธิ์อาจเป็นบุตรคนที่ ๓ หรือพี่น้องคนที่ ๓ เพราะ “ซ่า” ภาษาจีนแปลว่าที่ ๓

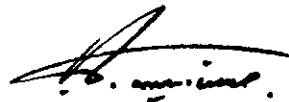
เอาละ ประสิทธิ์จะมีอีกชื่อที่เรียกว่า “ซ่า” หรือไม่ รวมความก็เป็นเลขาธิการสำนักงานรัฐสภาปี 2518 ปีที่ข้าพเจ้าเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร ช่วงปีนั้นแม้จะมีสภา ๒ สภา แต่ก็มีเลขาธิการคนเดียว ถ้าประสิทธิ์ (ซ่า) ทำงานในฐานะเลขาธิการรัฐสภา ข้าพเจ้าก็เป็นประธานรัฐสภา (คือคลุมถึง ๒ สภา) ๒ คน ๒ ตำแหน่งนี้เป็นของคู่กัน

ไม่เพียงแต่ตำแหน่งคู่กันเท่านั้น เจ้ากรรมให้มีชื่อเหมือนกันอีกด้วย เรา ๒ คน ไม่เพียงรับราชการในสภาร่วมกันเท่านั้น เรายังเป็นเพื่อนกันก่อนที่ข้าพเจ้าจะได้รับเลือกเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งในยุคนั้นประธานสภาผู้แทนเป็นประธานรัฐสภาโดยตำแหน่ง เมื่อ ๒ ตำแหน่ง ๒ คนนี้เป็นผู้ใหญ่ในสภาแล้ว งานในสภาก็เป็นไปด้วยความราบรื่น มันจะไม่ราบรื่นก็ตัวสภา หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่างหาก

เราทั้งสองอายุอานามใกล้เคียงกัน คนผมมเชื่อว่าอายุจะยืน เราทั้ง ๒ โชคดีที่เป็นคนผอมด้วยกันทั้งคู่ เวลาพบปะกันได้ถามทุกข์สุขซึ่งกันและกัน และเคยหยอกล้อเขาว่า เฮ้ยเล่าซ่า ล้ออย่าลัดคิวไปเสียก่อนละ

บัดนี้ ประสิทธิ์ไม่รอเราแล้ว ประสิทธิ์ก็อยากจะรอ แต่มีจรรยาบอกว่ถึงเวลาแล้ว รอไม่ได้ ประสิทธิ์ ศรีสุชาติ ก็จำต้องไป ข้าพเจ้าขอแสดงความเศร้าสลดเสียใจอย่างสุดซึ้งมาสู่ครอบครัวของประสิทธิ์ ศรีสุชาติด้วย

ขอให้ดวงวิญญาณของประสิทธิ์ ศรีสุชาติ จงไปสู่สุคติในสัมปรายภพชั่วนิรันดร์กาล.

(ประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์)

คำไว้อาลัย
นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ
อดีตนเลขาธิการรัฐสภา

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ อดีตนเลขาธิการรัฐสภา ได้ป่วยเป็นโรคมะเร็ง และได้เข้ารับรักษาตัวที่โรงพยาบาลพญาไท ๒ ได้จากพวกเราไปเมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๓๙ เวลา ๒๑.๓๕ น. ด้วยอาการสงบ ยังความเสียใจต่อลูกหลานและมิตรสหายทุกท่าน เพราะคุณประสิทธิ์ เป็นสุภาพบุรุษที่ดั่งงามเป็นที่รักใคร่ของเพื่อนฝูง ปกติแล้วท่านจะมาสังสรรค์กับเพื่อนฝูงสมาชิก วปอ. รุ่นที่ ๘ อย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้งมิได้ขาด ฟังจะหายไปเมื่อประมาณ ๔ - ๕ เดือนที่แล้ว โดยที่พวกเราไม่ทราบที่ท่านคิดอะไร มาทราบภายหลังว่าท่านไปป่วยที่โรงพยาบาลศิริราช หลังจากนั้นก็กลับบ้านและมาป่วยที่โรงพยาบาลพญาไท ๒ อีกครั้งหนึ่ง คุณประสิทธิ์เป็นนักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรุ่นที่ ๘ เมื่อ ๑ ตุลาคม ๒๕๐๘ ซึ่งเป็นระยะเวลาประมาณ ๓๑ ปี ที่ผ่านมาแล้ว แต่สมาชิกส่วนใหญ่หลายท่านก็มาพบปะสังสรรค์กันทุกเดือนมิได้ขาด คุณประสิทธิ์เป็นสมาชิกท่านหนึ่งที่มาเป็นประจำสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง เป็นที่รักใคร่ของบรรดามิตรสหายทุกท่าน ผมในฐานะนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรุ่นที่ ๘ ขอแสดงความเสียใจเป็นอย่างยิ่งต่อการจากไปของคุณประสิทธิ์ ศรีสุชาติ ซึ่งพวกเราได้สูญเสียมิตรสหายที่รักยิ่งไปอีกท่านหนึ่ง และขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย ตลอดจนผลบุญที่คุณประสิทธิ์และบุตรธิดาดลอดจนมิตรสหายที่ได้สร้างไว้จงเป็นปัจจัยที่เกื้อกูลให้คุณประสิทธิ์ ศรีสุชาติ ไปสู่สุคติในสัมปรายภพเทอญ.

พล.อ. จ. เกตุ: รมิต.

(ประเสริฐ โทณะสมิต)

ประธานนักศึกษา วปอ. รุ่นที่ ๘

FACSIMILE

WORLD HEALTH ORGANIZATION
Regional Office for South
East Asia, World Health House
New Delhi-110 002, India

Telegram: WHO NEWDELHI
Telex: (81) 31-65031 &
65095 WHO IN
Telephone: (91) 11-3317804-23
Fax: (91) 11-3318607 & 3327972

Message No 402 Page 1 of 1 Page

Date: 11 April 1996

From: Dr. palitha Abeykoon
President, Staff Association

To: WR Thailand
Attn: Dr. Orapin Singhadej, MO SMI
SEARO on leave at Bangkok

Dear Dr. Orapin,

We have just heard of the very sad news of the demise of your dear father on 08 April 1996.

On behalf of the members of the SEAR, the members of the Executive Committee and on my own behalf. I express our heart-felt condolences. May his soul rest in peace.

Of course, words may not relieve you of the pangs of separation. May God give you courage to withstand the loss.

A handwritten signature in cursive script that reads "Palitha".

Dr. Palitha Abeykoon

FACSIMILE

World Health Organization

Telegram : WHO NEW DELHI

P.O. Box 1931
P. Estate

Telex (81) 31-65031 & 65095 WHO IN

New Delhi-110002

Tel: (91) 11-3317804 to 3317823

India

Fax: (91) 11-3318607 & 3327972

Message No..... Page..... of .....Page Date 10 April 1996

From : Dr. C Prasittisuk To: WR Thailand

Regional Entomologist

Kindly arrange to forward this fax urgently to Dr Orapin Singhadej,
MO-SMI/SEARO who is presently in Bangkok.

DR SAMLEE PLIANBANGCHANG, DR DUANGVADEE
SUNGKHOBOL AND DR CHUSAK PRASITTISUK ARE VERY SORRY TO
LEARN ABOUT SUDDEN DEMISE OF YOUR RESPECTED FATHER.
PLEASE ACCEPT OUR HEARTFELT CONDOLENCES. WE PRAY THAT
HIS SOUL MAY FIND A PLACE IN HEAVEN AND BE BESTOWED WITH
ETERNAL PEACE. WE ALSO PRAY THAT YOUR FAMILY MAY HAVE
THE STRENGTH TO BEAR THIS IRREPARABLE LOSS

วาระสุดท้าย

รูปนี้ถ่ายเมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ หลังวันเกิดท่าน ๒ วัน ท่านเกิดเมื่อ วันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๘ เป็นรูปสุดท้ายของท่านที่ถ่ายร่วมกับพวกเรา ทุก ๆ เดือน พวกเราจะร่วมรับประทานอาหารกลางวันกันเป็นประจำ เกือบทุกครั้งท่านจะนำของขบเคี้ยว, น้ำมันทาหลัง, ยาหม่อง มาฝากเป็นประจำ โดยเฉพาะปฏิทินปี ๒๕๓๘ (แม่โขง)

หลังจากวันเกิดครบรอบ ๘๐ ปี ท่านเริ่มป่วยกะเสาะกะสะะ ปลายเดือนพฤศจิกายน ๒๕๓๘ กมลมาศ ฯ โทรมาบอกว่าให้ไปเยี่ยมท่านที่ศิริราช ตึก ๘๔ ปี ชั้น ๕ ห้อง ๑ พวกเราไปกันหลายคน อาสา ทรัพย์อนันต์, เขาวลัษณ์ เนียมสวัสดิ์, ธาตรี สงวนรักษ์, เฉลียว จันทนาศ, ประเสริฐ นิมนันตกุล, สุพงศ์ ศิริพูนเกียรติ, ธนู บุญยรังคะ, กมลมาศ บุรณศิริ วันนั้นเจอหมออรรถพันธ์ สิงหเดช พอดี วันต่อมาพวกเราไปเยี่ยมท่านที่บ้านถนนดินแดง คอยกันถึงเรื่องโรงพยาบาลกับผู้ป่วย ซึ่งธาตรี สงวนรักษ์ และอาสา ทรัพย์อนันต์ คอยกันถูกออกถูกใจคนป่วยเป็นอันมาก

ต่อมาได้ทราบว่าท่านไปที่ศิริราชอีก ข้าพเจ้ากับกมลมาศ ฯ ไปเยี่ยมที่ตึกอักษฎางค์ ชั้น ๓ ห้อง ไอ.ซี.ยู ท่านถามว่า “มากันแค่นี้หรือ”

พวกเราได้ไปเยี่ยมท่านที่ตึก ๘๔ ปี ชั้น ๕ อีก แต่ไม่ใช่ห้องเดิม ท่านปรารภว่า “ไม่อยากกลับบ้าน” แล้วพูดเปรย ๆ ขึ้นว่า “วัดเทพฯ คนก็มากไป วัดมกุฏฯ” ข้าพเจ้าเลยพูดชัดขึ้นว่า

“คุณแอ๊ด คุณอ๊อต หมอปริษา คงจัดการเอง” แล้วท่านก็เงิบไป ในที่สุดศพของท่านก็มาตั้งสวดอภิธรรมที่วัดมกุฏกษัตริยาราม เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๙ ศาเลา ๑

ระยะเวลาจากเดือนตุลาคม ๒๕๓๘ ถึงเดือนเมษายน ๒๕๓๙ รวม ๖ เดือน ดูท่านจะหมดอาลัยตายอยาก ไม่อยากอยู่ ตอนที่ข้าพเจ้าไปเยี่ยมครั้งสุดท้ายดูเหมือนจะตัดผมสั้น

ท่านจากพวกเราไปในคืนวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๓๙ สิริรวมอายุได้ ๘๐ ปี ๖ เดือน ๑ วัน ข้าพเจ้ารู้จักท่านเมื่อเข้าทำงานที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘ ตอนนั้นท่านเป็นหัวหน้าแผนกรายงานการประชุม ท่านเป็นครูสอนวิชาเลขให้แก่ข้าราชการสำนักงาน ทราบว่าท่านสอบขอเลขพิทแมน ได้ที่ ๓ แห่งประเทศไทย ที่ ๑ ได้แก่ นายศิริ อินทร ที่ ๒ นายชิต เวชประสิทธิ์ ที่ ๓ นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ ประวัติการศึกษา ท่านจบพาณิชย์การ วัดสามพระยา จบธรรมศาสตร์บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองการประชุม รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ขณะดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองการประชุมถึงเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรไม่เคยดูค่าลูกน้องมีงานก็ทำไป ไม่มีงานจะไปนั่งดูบิลเลียดบ้างก็ได้ เลิกงานแล้วใครจะกั๊ก จะตีมือก็ตามใจ แถมยังเลี้ยงข้าวต้มบางลำภูเสียอีก

“อะธวัง ชีวิตัง

ธวัง มะระณัง

อะวัสสัง มะยา มะริตัพพัง

มะระณะปะริโยสาพัง เม ชีวิตัง

ชีวิตัง เม อะนียะตัง

วะตะ

อะยัง กาโย

ชีวิตเป็นของไม่ยั่งยืน

ความตายเป็นของยั่งยืน

อันเราจะพึงตายเป็นแท้

ชีวิตของเรา มีความตายเป็นที่สุด

ชีวิตของเรา เป็นของไม่เที่ยง

ควรที่จะสังเวช

ร่างกายนี้”

ขออานิสงฆ์แห่งคุณงามความดีและบุญกุศลที่ท่านได้บำเพ็ญมาตลอดชีวิตจงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของท่านประสิทธิ์ ศรีสุชาติ ได้รับความสุขและสงบอยู่ในสัมปรายภพตลอดไป

ประยูร สดาเชอร์

กราบเท้าคุณพ่อผู้เป็นพระในบ้าน

คุณพ่อเป็นผู้พากเพียรในชีวิต เมื่ออยู่ในวัยเรียน มีทุนจำกัด ต้องเรียนสายวิชาชีพแล้วเข้ารับราชการ เพื่อให้น้องชายได้เรียนแพทย์ คุณพ่อเริ่มรับราชการที่สำนักงานสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่อายุ ๑๘ ปี (พ.ศ. ๒๔๗๖) ต่อมาจึงเรียนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองในขณะที่ปฏิบัติราชการ เรียนจบธรรมศาสตร์บัณฑิต ส่วนวิชาจดชวเลขนั้นได้เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงาน กองการประชุมตลอดมา ได้สอนข้าราชการรุ่นหลังๆ เกี่ยวกับเทคนิคการจดชวเลข เพื่อทำรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้เป็นอย่างดี

พ.ศ. ๒๕๐๐ คุณพ่อได้รับทุนไปศึกษาต่อที่สหรัฐอเมริกา ๑ ปี ระหว่างนั้นได้ดูงานรัฐสภาและสภาผู้แทนฯ หลายรัฐ และนำเอาเคล็ดความรู้เรื่องการเลือกตั้งและการดำเนินงานสภาผู้แทนฯ มาเล่าให้ลูกหลานฟัง คราวหนึ่งได้ติดต่อบริษัท Stenographic Machines Inc. เพื่อขอทราบว่าเครื่องมือบันทึกข้อความในรูปชวเลข (Stenograph) ที่บริษัทประดิษฐ์ขึ้นในภาษาอังกฤษ ทำให้มีการบันทึกคำให้การในศาลได้ถูกต้อง แม่นยำและรวดเร็ว ประมาณนาทีละ ๒๕๐ คำ นั้นจะนำมาดัดแปลงใช้ในภาษาไทยได้หรือไม่ ได้รับคำตอบว่าจำนวนแป้นพิมพ์เพิ่มขึ้นอีกไม่ได้ และมีผู้นำไปดัดแปลงใช้ในภาษาฝรั่งเศสแล้วแต่ผลไม่ค่อยดีนัก จึงไม่สามารถนำเครื่องมือนั้นมาใช้ในประเทศไทย

ลูกจำได้ว่า คุณพ่อมีเพื่อนสนิทเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายจังหวัด และได้เดินทางไปเยี่ยมราษฎรร่วมกับท่านผู้แทนฯ ด้วย ที่ไปบ่อยคือ จังหวัดอยุธยา ระยอง จันทบุรี และเพชรบุรี

คุณพ่อสนใจการเรียนภาษาต่างประเทศ นอกจากภาษาจีน ซึ่งเรียนในโรงเรียนพาณิชย์การและภาษาอังกฤษ ซึ่งสนใจอ่านแปลหนังสือและค้นศัพท์มาไขปริศนาอักษรไขว้ จนถึงปีสุดท้ายแห่งอายุขัยแล้ว คุณพ่อได้เรียนภาษาฝรั่งเศสอย่างจริงจังเมื่ออายุ ๕๐ ปี โดยไปเข้าชั้นเรียนที่สมาคมฝรั่งเศสอย่างสม่ำเสมอ จึงชอบคนที่ออกเสียงสำเนียงชัดเจน บางครั้งคุณพ่อออกเสียงล้อโฆษกโทรทัศน์ที่ออกเสียงกลั้วทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทำให้ลูกหลานขบขันอยู่เนืองๆ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘ คุณพ่อจัดงานสังสรรค์ญาติมิตรเนื่อง ในโอกาสครบรอบแต่งงาน ๒๕ ปี เพื่อนๆ ถามว่า ทำไมมีลูกน้อยเพียง ๒ คน เท่านั้น คุณพ่อตอบว่า เราทำ Family Planning ซึ่งตอนนั้นศัพท์ Family Planning เพิ่งจะเริ่มรู้จักกันในประเทศไทย

การทำงานของคุณพ่อในตำแหน่งข้าราชการประจำ ซึ่งสนับสนุนงานนิติบัญญัติของประเทศ ได้รับใช้เจ้านายตั้งแต่สมัยเริ่มเปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๔๗๖ จนถึง พ.ศ. ๒๕๑๘

ทางด้านครอบครัว เราเป็นครอบครัวเล็กที่มีความสงบสุข คุณพ่อสั่งสอนลูกและหลานในการดำรงชีวิต โดยยึดธรรมะ และคำสั่งสอนของพุทธศาสนา ท่านไม่เคยเรียกร้องให้ลูกหลานรับใช้ มีแต่ให้การดูแลทุกๆ คน และกิจการในบ้านจนถึงวาระสุดท้าย ท่านเป็นคนมีเหตุผล เคยห้ามลูกสาวไม่ให้ไปทำงานของค์การต่างประเทศ โดยเฉพาะองค์การอนามัยโลกภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะท่านเคยไปท่องเที่ยวในอินเดีย เนปาล ศรีลังกา พบว่า เมืองแขกมีความเป็นอยู่ไม่สบาย อาหารรับประทานก็ลำบาก แต่เมื่อลูกมีความจำเป็นต้องไปทำงานที่อินเดียจริงๆ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ จนถึงปัจจุบัน คุณพ่อก็ไม่ได้ห้าม กลับให้กำลังใจ ถึงแม้ท่านเริ่มป่วยเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๓๘ ลูกสาวลางานมาเยี่ยมทุกเดือนๆ ละ ๔-๕ วัน คุณพ่อยังเตือนว่า อย่าลาเขามาบ่อยนัก อาจจะเสียงาน

ปกติคุณพ่อเป็นผู้ที่มีสุขภาพดี ชอบออกนอกบ้านเกือบทุกวัน ลูกๆ ได้ชวนคุณพ่อไปทานอาหารตามที่ต่างๆ ในวันหยุดอยู่เป็นประจำ มารยะหลังเริ่มเบื่ออาหารและผอมลง จึงได้นำเข้าตรวจรักษาที่โรงพยาบาลพญาไท และโรงพยาบาลศิริราช ระหว่างที่ป่วยได้รับการดูแลรักษาเป็นอย่างดียิ่งจาก ศ.นพ.เกษม ลิ้มวงศ์ ศ.นพ. สวัสดิ์ หิตะนันท์ ศ.นพ. รั้งสรรค์ บุษปาคม ศ.นพ.ไพโรจน์ สีนลารัตน์ และนพ.กำธร สุขพันธ์โพธาราม ฯลฯ ลูกๆ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

คุณพ่อจากเราไปแล้วด้วยอาการสงบ เหลือไว้แต่ความรักและผูกพันไม่เสื่อมคลาย ท่านได้รับพระมหากรุณาธิคุณเป็นอย่างยิ่ง โดยรับพระราชทานโกศทองแปดเหลี่ยมและพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม ๓ คืน หากมีญาณใดได้รับทราบ คงซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ หาทที่สุดมิได้

ลูกทุกคนขอตั้งจิตอธิษฐานให้คุณพ่อสู่สุคติตามกรรมดีและกุศลที่ท่านทำไว้

ด้วยเคารพภักดีและอาลัยจากลูก

แจ๊ต วัฑ์

จิด ปรีษา

คุณตาที่รักยิ่ง

เอื้อยและโอ สามารถพูดได้อย่างเต็มปากว่า คุณตาเป็นทั้งครูคนแรกและคนที่สำคัญมากที่สุดคนหนึ่ง เพราะคุณตาจะให้ความสำคัญและใส่ใจในการศึกษาของหลานๆ อยู่อย่างสม่ำเสมอ ตลอดมา คุณตาจะยินดีและมีความสุขเมื่อเอื้อยและโอมีผลการเรียนที่ดี แต่เมื่อการเรียนของเรามีปัญหาคุณตาก็จะเครียดตามไปด้วย และเมื่อใดที่เรามีปัญหาเกี่ยวกับวิชาที่เรียน (โดยเฉพาะด้านภาษาที่คุณตาสนใจเป็นพิเศษ) การไปปรึกษาคุณตา จะทำให้ได้คำตอบที่ดีพร้อมคำอธิบายที่ถูกต้องอยู่เสมอ นอกจากนั้นท่านยังได้เคี่ยวเข็ญเราเป็นประจำให้มันไปค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งคุณตาพูดเสมอว่า “คนที่อ่านมากกว่าย่อมรู้มากกว่าและฉลาดกว่า” ยกตัวอย่างเช่น ตั้งแต่ช่วงที่เอื้อยและโอเรียนในชั้นมัธยม คุณตาจะคอยซื้อหนังสือพิมพ์ Student Weekly มาให้เราได้ฝึกหัดการใช้ภาษาอังกฤษในรูปแบบต่างๆ (และจากนั้นมาคุณตาก็กลายเป็นแฟนประจำของนสพ. ดังกล่าว เพราะคุณตาโปรดปรานคอลัมน์เกมส์ Crossword เป็นอย่างมาก เคยส่งคำตอบไปจึงรางวัลบ่อยๆ โดยใส่ชื่อหลานไปแทน)

ปัจจุบัน แม้ว่าทั้งเอื้อยและโอจะเรียนสำเร็จในระดับหนึ่งแล้ว แต่เรายังจดจำคำของคุณตาได้ดีถึงการศึกษาค้นคว้าความรู้ต่อไปให้สูงที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งเอื้อยและโอขอให้สัญญาว่าคุณตาว่าเราจะพยายามทำให้ดีที่สุดตามที่คุณตาหวัง

ณ วันนี้ แม้ว่าคุณตาจะได้จากเราไปแล้ว แต่จากการที่คุณตาเป็นผู้ที่ประกอบแต่กรรมดีมาตลอดชีวิตนั้นทำให้เราเชื่อมั่นว่า คุณตาจะได้ไปสู่ที่ๆ ดีและมีแต่ความสงบสุขอย่างแน่นอน และหากชาติหน้ามีจริง ขอให้เอื้อยและโอได้ไปเกิดเป็นลูกหลานคุณตาอีกนะคะ (ครับ)

ด้วยรักและเคารพยิ่งตลอดไป

เอื้อย, โอ

เจ้าภาพขอขมาพระคุณ

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่อนุญาตให้พิมพ์

บทสวดมนต์แปล

๖๖๕

คาถาขึ้นบัญชา พระอมคำแปล

ภาค ๑

บทเริ่มบูชาพระรัตนตรัย ก่อนทำวัตรเช้า-เย็น

ชาย : ฟังนึ่งคุกเข่า

หญิง : ฟังนึ่งคุกเข่าราบ

โย โส ณะคะวา อะระหัง

สัมมาสัมพุทธโร,

สวากขาโต เยนะ ณะคะวะตา ธัมโม,

สุปฏิปันโน ยัสสะ ณะคะวะโต

สวาระกะสังโฆ.

ตัมมะยัง ณะคะวันตัง สะธัมมัง

สะสังฆัง, อิมเอหิ สักกาเรหิ ยะถาระหัง

อาโรปีเตหิ อะภิปุชยะยามะ,

สาธุโน ภันเต ณะคะวา

สุจิระปะรินิพพุโตปิ.

ปัจฉิมา ชะนะตานุภัมปะมานะสา,

อิมเอ สักกาเร ทุกคะตะปะณณาการะภูเต

ปะฏิคคัณหาดุ

อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ,

พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น พระองค์ใด,

เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เองโดยชอบแล้ว,

พระธรรม คือ ศาสนา ที่พระผู้มี

พระภาคเจ้านั้นพระองค์ใด, ตรัสไว้ดีแล้ว,

พระสงฆ์คือ ผู้ทรงธรรมวินัย, ซึ่งเป็นสาวก

ของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้นหมู่ใด,

เป็นผู้ปฏิบัติดีแล้ว,

ข้าพเจ้าขอบูชาอย่างยิ่ง ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า,

พร้อมทั้งพระสังฆกรรม และพระอริยะสงฆ์เจ้า

ทั้งหลาย, ด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้, ข้าพเจ้า

ได้ยกขึ้นประดิษฐานไว้ดีแล้วในที่อันสมควร

อย่างยิ่งเช่นนี้,

พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น, แม้ปรินิพพาน

นานแล้วก็ตาม, ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ, ซึ่งยัง

ประโยชน์อันยิ่งใหญ่ แก่สาธุชนทั้งหลาย,

ขอจงรับเครื่องสักการะบังนภาการ, ของคน

ยากทั้งหลายเหล่านี้ด้วย, เพื่ออนุเคราะห์แก่

ประชุมชนผู้เกิดแล้วในภายหลังด้วย,

เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย,

สิ้นกาลนานเทอญ.

คำบูชาพระรัตนตรัยทำวัตรเช้า

<p>อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภาวะวา พุทฺธัง ภาวะวันดั่ง อะภิวาเทมิ. สวากขาโต ภาวะวะตา ธัมโม, ธัมมัง นะมัสสามิ. สุปะฏิปันโน ภาวะวะโต สาวะกะสังโฆ, สังฆัง นะมามิ. มาตาปิตุคฺฉง์ อะหัง วันทาמי, คะรุอุปัชฌายาจริยะ คฺฉง์ อะหังวันทามิ.</p>	<p>พระผู้มีพระภาคเจ้า, เป็นพระอรหันต์ดับเพลิง กิเลสเพลิงทุกข์สิ้นเชิง ตรัสรู้ชอบได้โดยพระ องค์เอง; ข้าพเจ้าอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า, ผู้รู้ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน. (กราบ) พระธรรม เป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้ดีแล้ว; ข้าพเจ้านมัสการพระธรรม. (กราบ) พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติ ดีแล้ว; ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์. (กราบ) ข้าพเจ้ากราบวันทา บิดา มารดาผู้มีพระคุณ ด้วยความเคารพ, (กราบ) ข้าพเจ้ากราบวันทา ครู อุปัชฌาย์อาจารย์ผู้มี พระคุณด้วยความเคารพ. (กราบ)</p>
---	---

คำทำวัตรเช้า

(ปุพพภาคนมการ)

(หันทะ มะยัง พุทฺธัสสะ ภาวะวะโต ปุพพะภาคะนะมะการัง กะโรมะ เส.)

<p>นะโม ตัสสะ ภาวะวะโต, อะระหะโต, สัมมาสัมพุทฺธัสสะ.</p>	<p>ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส; ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง. (๓ ครั้ง)</p>
--	--

(๑ พุทธาภิวุติ)

(หันทะ มะยัง พุทธาภิวุติง กะโรมะ เส.)

โย โส ตะถาคะโต,	พระตถาคตเจ้านั้น พระองค์ใด;
อะระหัง,	เป็นผู้ไกลจากกิเลส;
สัมมาสัมพุทธโธ,	เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง;
วิชาชาจะระณะสัมปันโน,	เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ;
สุคะโต.	เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี;
โลกะวิฑู,	เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง;
อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ,	เป็นผู้สามารถฝึกบุรุษที่สมควรฝึกได้อย่าง ไม่มีใครยิ่งกว่า;
สัตถา เทวะมะนุสสานัง,	เป็นครูผู้สอน ของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย;
พุทธโธ,	เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม;
ภะคะวา,	เป็นผู้มีความจำเริญ จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์;
โย อิมัง โลกัง สะเทวะกัง	พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด, ได้ทรงทำ
สะมาระกัง สะพรหมะกัง, สัสสะมะณะ	ความดับทุกข์ให้แจ้งด้วยพระปัญญาอันยิ่งเอง
พราหมะณิง ปะชัง สะเทวะมะนุสสัง	แล้ว, ทรงสอนโลกนี้พร้อมทั้งเทวดา, มาร,
สะยัง อะภิญญา สัจฉิกัตวา ปะเวเทสิ,	พรหม, และหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพราหมณ์, พร้อมทั้งเทวดาและมนุษย์ให้รู้ตาม;
โย ธัมมัง เทเสสิ,	พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด, ทรงแสดง ธรรมแล้ว;
อาทิกัลยาณัง,	ไพเราะในเบื้องต้น,
มัชฌะกัลยาณัง,	ไพเราะในท่ามกลาง,
ปะริโยสานะกัลยาณัง,	ไพเราะในที่สุด,
สาตถัง สะพัญญะหัง	ทรงประกาศพรหมจรรย์ คือแบบแห่งการ
เกวะละปะริปุณณัง ปะริสุทัง	ปฏิบัติอันประเสริฐ บริสุทธ์ บริบูรณ์
พรหมะจะริยัง ปะกาเสสิ,	สิ้นเชิง, พร้อมทั้งอรรถะ (คำอธิบาย) พร้อมทั้ง พัญญะหะ (หัวข้อ);
ตะมะหัง ภะคะวันตัง อะภิปุชชะยามิ,	ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่ง เฉพาะพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น;

ตะมะหัง ภาคะวันตัง สีระสา นะมามิ. ข้าพเจ้านอบน้อมพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์
นั้น ด้วยเศียรเกล้า.

(กราบระลึกพระพุทธรคุณ)

(๒ ธัมมาภิกขุติ)

(หันทะ มะยัง ธัมมาภิกขุติง กะโรมะ เส.)

โย โส สวากขาโต ภาคะวะตา ธัมโม,	พระธรรมนั้นใด, เป็นสิ่งที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสไว้ดีแล้ว;
สันทิฏฐิโก,	เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติ พึงเห็นได้ด้วย ตนเอง;
อะกาลิโก,	เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ และให้ผลได้ไม่จำกัดกาล;
เอหิภัสสิโก,	เป็นสิ่งที่ควรกล่าวแก่ผู้อื่นว่า ท่านจงมาดูเถิด;
โอปะนะยิโก,	เป็นสิ่งที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว;
ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ,	เป็นสิ่งที่ผู้รู้ก็รู้ได้เฉพาะตน;
ตะมะหัง ธัมมัง อะภิปุชชะยามิ,	ข้าพเจ้านูชาอย่างยิ่ง เฉพาะพระธรรมนั้น;
ตะมะหัง ธัมมัง สีระสา นะมามิ.	ข้าพเจ้านอบน้อมพระธรรมนั้น ด้วยเศียรเกล้า.

(กราบระลึกพระธรรมคุณ)

(๓ สังฆาภิกขุติ)

(หันทะ มะยัง สังฆาภิกขุติง กะโรมะ เส.)

โย โส สุปะฏิปันโน ภาคะวะโต	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น หมู่ใด,
สวาระกะสังโฆ,	ปฏิบัติดีแล้ว;
อุชุปะฏิปันโน ภาคะวะโต สวาระกะสังโฆ,	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด,
	ปฏิบัติตรงแล้ว;
ญายะปะฏิปันโน ภาคะวะโต	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติ
สวาระกะสังโฆ,	เพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์แล้ว;
สามิจิปะฏิปันโน ภาคะวะโต	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติ
สวาระกะสังโฆ,	สมควรแล้ว;
ยะทิทัง,	ได้แก่บุคคลเหล่านี้คือ :

จัดตาริ ปุริสะยุดคานิ อัญฐะ ปุริสะ-
 ปุคคะลา,
 เอสะ ณะคะวะโต สวาสะกะสังโฆ,
 อาหุเนยโย,
 ปาหุเนยโย,
 ทักขิเนยโย,
 อัญฐะลิกะระณีโย,
 อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสะ,
 ตะมะหัง สังฆัง อะภิปุชชะยามิ,
 ตะมะหัง สังฆัง สิระสา นะมามิ.

คู่แห่งบุรุษ ๔ คู่, นับเรียงตัวบุรุษได้ ๘ บุรุษ;^๑
 นั้นแหละ สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า;
 เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา;
 เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขาจัดไว้ต้อนรับ;
 เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน;
 เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรทำอัญชลี;
 เป็นนื่อนานาบุญของโลก, ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า;
 ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่ง เฉพาะพระสงฆ์หมุนั้น;
 ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์หมุนั้นด้วยเศียรเกล้า;

(กราบระลึกพระสังฆคุณ)

พึงนั่งพับเพียบ

(๔ รตนัตถ์ปณามคาถา)

(หันทะ มะยัง ระตะนัตถะยัปปะณามะคาถาโย เจวะ)

สังเวคะปะริกิตตะนะปาฐัญจะ ณะณามะ เส.)

พุทโธ สุสุทโธ ณะรณามะหัตถะโว,

พระพุทเจ้าผู้บริสุทธิ์ มีพระกรุณาอุจหัว
 มหรรณพ;

โยจันตะสุทฐัพพะระญาณะโลจะโน,

พระองค์ใด มีตาคือญาณอันประเสริฐหมดจด
 ถึงที่สุด;

โลกัสสะ ปาปุปะกิเลสะฆาตะโก,

เป็นผู้ฆ่าเสียซึ่งบาป และอุปกิเลสของโลก;

วันทามิ พุทธัง อะหะมาทะเรนะ ดัง,

ข้าพเจ้าไหว้พระพุทเจ้าพระองค์นั้น โดยใจ
 เคารพเอื้อเฟื้อ.

ธัมโม ปะทีโป วียะ ตัสสะ สัตถุโน,

พระธรรมของพระศาสดา สว่างรุ่งเรืองเปรียบ
 ดวงประทีป;

โย มัคคะปากามะตะเภทะภินนะโก,

จำแนกประเภท คือ มรรค ผล นิพพาน, ส่วนใด

โลกุตตะโร โย จะ ตะทัตถะทีปะโน,

ซึ่งเป็นตัวโลกุตตระ, และส่วนใดที่ชี้แนวแห่ง
 โลกุตตระนั้น;

^๑คู่คือ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล, สกิทาคามีมรรค สกิทาคามีผล, อนาคามีมรรค อนาคามีผล, อรหัตตมรรค อรหัตตผล.

วันทามิ ธัมมัง อะหะมาทะเรนะ ดัง,
สังโฆ สุขเขตตากยะติเขตตะสัจญโต,

โย ทิฏฐะสันโต สุคะตานุโพธะโก,

โลลัปปะทีโน อะริโย สุขเมธะโส,

วันทามิ สังฆัง อะหะมาทะเรนะ ดัง,

อิงเจวะเมกัณตะกิปปุชะเนยยะกัง,
วัตถุตตะยัง วันทะยะตาภิสังขะดัง,
ปุญญัง มะยา ยัง มะมะ สัพพูปัททะวา,
มา โหนตุ เวตัสสะ ปะภาวะสิทธิยา.

ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมนั้น โดยใจเคารพเอื้อเฟื้อ.
พระสงฆ์เป็นนาบุญอันยิ่งใหญ่กว่านาบุญอันดี
ทั้งหลาย;

เป็นผู้ เห็นพระนิพพาน, ตรัสรู้ตามพระสุคต,
หมู่ใด;

เป็นผู้ละกิเลสเครื่องโลเล เป็นพระอริยเจ้า มี
ปัญญาดี;

ข้าพเจ้าไหว้พระสงฆ์หมู่นั้น โดยใจเคารพ
เอื้อเฟื้อ.

บุญใด ที่ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งวัดกุสาม, คือ
พระรัตนตรัย อันควรบูชายิ่งโดยส่วนเดียว,

ได้กระทำแล้วเป็นอย่างยิ่งเช่นนี้, ขออุปัฏทะ
(ความชั่ว) ทั้งหลาย, จงอย่ามีแก่ข้าพเจ้าเลย,
ด้วยอำนาจความสำเร็จ อันเกิดจากบุญนั้น.

(๕ สังเวคปริกิตตนาปาฐะ)

อิธะ ตะถาคะโต โลเก อุปันโน,
อะระหัง สัมมาสัมพุทธโธ,

ธัมโม จะ เทสิโต นียยานิโก,

อุปะสะมิโก ปะรินิพพานิโก,
สัมโพธะคามิ สุคะตูปะเวกิตโต,

มะยันตัง ธัมมัง สุตวา เอวังชานามะ :-

ชาติปิ ทุกขา,

ชะราปิ ทุกขา,

มะระณัมปิ ทุกขัง,

โสกะปะริทะเวททุกขะโทมะนัสสุปายา

พระตถาคตเจ้าเกิดขึ้นแล้ว ในโลกนี้;

เป็นผู้ไกลจากกิเลส, ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์
เอง;

และพระธรรมที่ทรงแสดง เป็นธรรมเครื่องออก
จากทุกข์;

เป็นเครื่องสงบกิเลส, เป็นไปเพื่อปรินิพพาน;

เป็นไปเพื่อความรู้พร้อม, เป็นธรรมที่พระสุคต
ประกาศ;

พวกเราเมื่อได้ฟังธรรมนั้นแล้ว, จึงได้รู้อย่าง
นี้ว่า :-

แม้ความเกิดก็เป็นทุกข์;

แม้ความแก่ก็เป็นทุกข์;

แม้ความตายก็เป็นทุกข์;

แม้ความโศก ความรำไรรำพัน ความไม่สบาย

สาปี ทุกขา,

อัปปิเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข,

ปิเยหิ วิปะโยโค ทุกโข,

ยัมปิจัจัง นะ ละกะติ ตัมปิ ทุกขัง,

สังขิตเตนะ ปัญจูปาทานักขันธา ทุกขา,
เสยยะถิทัง,

รูปูปาทานักขันโธ,

เวทะนูปาทานักขันโธ,

สังญัญปาทานักขันโธ,

สังขารูปาทานักขันโธ,

วิญญาณูปาทานักขันโธ,

เยสัง ปะริญญาเย,

ธะระมาโน โส กะคะวา,

เอวัง พะหุลัง สาวะเก วิเนติ,

เอวังภาคา จะ ปะนัสสะ

กะคะวะโต สาวะเกสุ อะนุสาสะนี

พะหุลา ปะวัตตะติ,

รูปัง อะนิจัจัง,

เวทะนา อะนิจจา,

สังญญา อะนิจจา,

สังขารา อะนิจจา,

วิญญาณัง อะนิจัจัง,

รูปัง อะนัตตา,

กาย ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ ก็เป็น
ทุกข์;

ความประสพกับสิ่งไม่เป็นที่รักที่พอใจก็เป็น
ทุกข์;

ความพลัดพรากจากสิ่งเป็นที่รักที่พอใจ ก็เป็น
ทุกข์;

มีความปรารถนาสิ่งใด ไม่ได้สิ่งนั้น นั่นก็เป็น
ทุกข์;

ว่าโดยย่อ อุปาทานขันธทั้ง ๕ เป็นตัวทุกข์;
ได้แก่สิ่งเหล่านี้ คือ:-

ขันธ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่นคือรูป;

ขันธ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่นคือเวทนา;

ขันธ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือสังญญา;

ขันธ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือสังขาร;

ขันธ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือวิญญาณ;

เพื่อให้สาวกกำหนดรอบรู้อุปาทานขันธเหล่า
นี้เอง,

จึงพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น เมื่อยังทรงพระชนม์
อยู่,

ย่อมทรงแนะนำสาวกทั้งหลาย เช่นนี้เป็นส่วน
มาก

อนึ่ง คำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น,
ย่อมเป็นไปในสาวกทั้งหลาย, ส่วนมาก, มี
ส่วนคือการจำแนกอย่างนี้ว่า :-

รูปไม่เที่ยง;

เวทนาไม่เที่ยง;

สังญญาไม่เที่ยง;

สังขารไม่เที่ยง;

วิญญาณไม่เที่ยง;

รูปไม่ใช่ตัวตน;

เวทนา ะหนัตตา,
 สัญญา ะหนัตตา,
 สังขาร ะหนัตตา,
 วิญญาณัง ะหนัตตา,
 สัพเพ สังขาร ะนิจจา,
 สัพเพ ัมมา ะหนัตตาติ.
 เต (ตา) มะยัง โอตินณามหะ,
 ชาตียา,
 ชะรามะระณะ,
 โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ
 โทมะนัสเสหิ อุปายาเสหิ,
 ทุกโขติณณา,
 ทุกขะปะเรตา,
 อัปเปวะนามิมัสสะ เกวะลัสสะ
 ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยา
 ปัญญาเยถาติ.

เวทนาไม่ใช่ตัวตน;
 สัญญาไม่ใช่ตัวตน;
 สังขารไม่ใช่ตัวตน;
 วิญญาณไม่ใช่ตัวตน.
 สังขารทั้งหลายทั้งปวง ไม่เที่ยง;
 ธรรมทั้งหลายทั้งปวง ไม่ใช่ตัวตน ดังนี้.
 พวกเราทั้งหลาย เป็นผู้ถูกรอบงำแล้ว;
 โดยความเกิด;
 โดยความแก่ และความตาย;
 โดยความโศก ความร่ำไรรำพัน ความไม่สบาย
 กาย ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ ทั้งหลาย;
 เป็นผู้ถูกความทุกข์ หยั่งเอาแล้ว;
 เป็นผู้มีความทุกข์ เป็นเบื้องหน้าแล้ว;
 ทำไฉน การทำที่สุดแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้,
 จะพึงปรากฏชัดแก่เราได้.

สำหรับอุบาสก - อุบาสิกาสด

จิระปะรินิพพุตัมปิ ตัง ะคะวันตัง
 สะระณัง ะคะตา,
 ัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ, ตัสสะ
 ะคะวะโต สาสะนัง ยะถาสะติ
 ยะถาพะลัง มะนะสิกะโรมะ
 ะนุปะฏิปัชชามะ,
 สา สา โน ปะฏิปัตติ,
 อิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธอันตะ-
 กิริยาเย สังวัตตะตุ.

เราทั้งหลายผู้ถึงแล้วซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า,
 แม้ปรินิพพานแล้วพระองค์นั้น เป็นสรณะ,
 ถึงพระธรรมด้วย ถึงพระสงฆ์ด้วย, จักทำ
 ในใจอยู่, ปฏิบัติตามอยู่ ซึ่งคำสั่งสอนของพระ
 ผู้มีพระภาคเจ้านั้นตามสติกำลัง,

ขอให้ความปฏิบัตินั้น ๆ ของเราทั้งหลาย,
 จงเป็นไปเพื่อการทำที่สุดแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้น
 นี้ เทอญ.

(จบคำทำวัตรเช้า)

สำหรับภิกษุ - สามเณรสาวด

จิระประรินิพพุตัมปี ดัง ภาวะวันดัง
อุททิสสะ อะระระหันดัง สัมมาสัมพุทธัง.

สัทธา อะคารัสมา อะนะคาริยัง
ปัพพะชิตา,

ตัสมีง ภาวะวะติ พรหมะจะริยัง
จะรามะ,

ภิกขุยัง ลิกขาสาชีวะสะมาปันนา,

ดั่ง โณ พรหมะจะริยัง อิมัสสะ

เกาะลัสสะ ทุกข์ขันธัสสะ อันตะ-
กิริยาเย สังวัตตะตุ.

เราทั้งหลายอุทิศเฉพาะพระผู้มีพระภาคเจ้า,
ผู้ไกลจากกิเลส, ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง,
แม้ปรินิพพานนานแล้ว พระองค์นั้น,

เป็นผู้มีศรัทธา ออกบวชจากเรือนไม่เกี่ยวข้อง
ด้วยเรือนแล้ว,

ประพฤติดูอยู่ซึ่งพรหมจรรย์ ในพระผู้มีพระภาค
เจ้าพระองค์นั้น,

ถึงพร้อมด้วยสิกขาและธรรมเป็นเครื่องเลี้ยง
ชีวิตของภิกษุทั้งหลาย,

ขอให้พรหมจรรย์ของเราทั้งหลาย

นั้น. จงเป็นไปเพื่อการทำที่สุดแห่งกองทุกข์
ทั้งสิ้นนี้ เทอญ.

กรวดน้ำตอนเช้า

(เทวดาที่ปัตติทานคาถา)

ทันทะ มะยัง เทเวดาทีปัตติทานะคาถาโย ภาณาทะ เส

ยา เทเวดา สันติ วิหาระวาสิณี ภูเป
พะเรโพธิมะเร ตะหิง ตะหิง,
ดา ัมมะทานะนะ ภาวันตุ ภูชิตา,
โสติดัง ภาโรนเตระ วิหาระมัณฑะเล.

เถรา จะ มัชฌา นะวะกา จะ ภิกขะโว
सारามิกา ทานะปะติ อุปาสะกา.

คามา จะ เทสา นิคะมาร จะ อิสสะรา,

เทพยดาทั้งหลายเหล่าใด, มีปกติอยู่ในวิหาร
สิงสถิตที่เรือนพระสถูปที่เรือนโพธิ์ในที่นั้น ๆ,
เทพยดาทั้งหลายเหล่านั้น เป็นผู้อันเราทั้งหลาย
บูชาแล้วด้วยธรรมทาน, ขอจงทำซึ่งความเจริญ
ในมณฑลวิหารนี้.

พระภิกษุทั้งหลายที่เป็นเถระกัถิ, ที่เป็นปาน
กลางกัถิ ที่ยังใหม่กัถิ, อุบาสกอุบาสิกาทั้งหลาย
ที่เป็นทานาธิบดีพร้อมด้วยอารามิกชนกัถิ,
ที่เป็นชาวบ้านกัถิ, ที่เป็นชาวเมืองกัถิ, ที่เป็น

สัปปาณะภูตา สุขิตา ภาวันตุ เต.

ชะลาพุชา เยปิ จะ อัณฑะสัมภะวา,
สังเสทชะตา อะถะ โวปะปาติกา.

นียยานิกัง ธัมมะวะรัง ปะฏิจจะ
เต, สัพเพปิ ทุกขัสสะ กะโรนตุ
สังชะยัง.

ฐาตุ จิรัง สะตัง ธัมโม ธัมมัทธะรา
จะ ปุคคะลา.

สังโฆ โหตุ สะมัคโค ะ อัตถายะ จะ
หิตายะ จะ.

อัมเห รักขะตุ สัทธัมโม
สัพเพปิ ธัมมะจาริโน.

วุทฌิง สัมปาปุณเณยามะ
ธัมเม อะริยัปปะเวทิตะ.

ชวานิคมกัถิ, ที่เป็นอิสระกัถิ, ชนทั้งหลาย
เหล่านั้น จงเป็นผู้มีความสุขทุกเมื่อเกิด.
สัตว์ทั้งหลายที่เกิดจากครรภ์กัถิ, ที่เกิดจาก
ฟองไขกัถิ, ที่เกิดในถ้ำโคลกัถิ, ที่เกิดขึ้นโต
ที่เดียวกัถิ,

สัตว์ทั้งหลายแม้ทั้งปวงเหล่านั้นได้อาศัยซึ่ง
ธรรมอันประเสริฐ, เป็นนียยานิกธรรม, ประ-
ในอันนำผู้ปฏิบัติให้ออกจากสังสารทุกข์ จง
กระทำซึ่งความสิ้นไปพร้อมแห่งทุกข์เกิด.

ขอธรรมของสัตบุรุษทั้งหลายจงตั้งอยู่นาน,
อนึ่ง ขอบุคคลทั้งหลายผู้ทรงไว้ซึ่งธรรม (จง)
ดำรงอยู่นาน.

ขอพระสงฆ์จงมีความสามัคคีพร้อมเพรียงกัน,
ในอันทำประโยชน์และสิ่งอันเกื้อกูลเกิด.

ขอพระสัทธรรมจงรักษาไว้ซึ่งเราทั้งหลาย,
แล้วจงรักษาไว้ซึ่งบุคคลทั้งหลาย (ผู้ประพฤติ
ธรรม) แม้ทั้งปวง.

ขอเราทั้งหลายพึงถึงพร้อมซึ่งความเจริญใน
ธรรม ที่พระอริยะเจ้าประกาศไว้แล้วเกิด.

จบทำวัตรเช้า

คำทำวัตรเย็น

ชาย : พึงนั่งคุกเข่า

หญิง : พึงนั่งคุกเข่าราบ

(คำบูชาพระ และบุพพภาคนมการ ใช้อย่างเดียวกับคำทำวัตรเช้า)

(๑ พุทธานุสสติ)

(หันทะ มะยัง พุทธานุสสติดะยัง กะโรมะ เส.)

ตั้ง โข ปะนะ ภาคะวันตัง เอวัง
กัลยาณะ กิตติสัทโท อัပ္ภุคคะโต,

ก็กิตติศัพท์อันงามของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น,
ได้ฟังไปแล้วอย่างนี้ว่า :-

อิติปิ โส ภาวะวา,
 อระหัง,
 สัมมาสัมพุทธโธ,
 วิชชาจะระณะสัมปันโน,
 สุคะโต,
 โลกะวิทู,
 อเนตตะโร ปุริสัทมมะสาระถิ,
 สัตถา เทวะมะนุสสาณัง,
 พุทโธ,
 ภาวะวา ติ.

เพราะเหตุอย่างนี้ ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น;
 เป็นผู้ไกลจากกิเลส;
 เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง;
 เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ;
 เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี;
 เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง;
 เป็นผู้สามารถฝึกบรุษที่สมควรฝึกได้อย่างไม่
 มีใครยิ่งกว่า;
 เป็นครูผู้สอน ของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย;
 เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม;
 เป็นผู้มีความจำเริญ จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์
 ดังนี้.

(๒ พุทธาภิศิติ)

(หันทะ มะยัง พุทธาภิศิติง กะโรมะ เส.)

พุทธวาระหันตะวะระตาทิคุณาภียุตโต. พระพุทธเจ้าประกอบด้วยคุณ มีความประเสริฐ
 แห่งอรหันตคุณ เป็นต้น;
 สุตธาภิ ญาณะกะรุณาหิ มีพระองค์อันประกอบด้วยพระญาณ และพระ
 สมะคะตัตโต, กรุณาอันบริสุทธิ์;
 โโพเธสิ โย สุขะนะตัง กะมะลังวะ สุโร, พระองค์ใด ทรงกระทำช่นที่ดีให้เบิกบาน ดุจ
 อาทิตย์ทำบัวให้บาน;
 วันทามะหัง ตะมะระณัง สิริสะธา ข้าพเจ้าไหว้พระชินสีห์ ผู้ไม่มีกิเลสพระองค์นั้น
 ชินะหัง. ด้วยเศียรเกล้า.
 พุทโธ โย สัพพะปาณินัง สะระณัง พระพุทธเจ้าพระองค์ใด เป็นสรณะอันเกษม
 เขมมะมุตตะมัง, สูงสุด ของสัตว์ทั้งหลาย;
 ปะฐะมานุสสะตักุฐานัง วันทามิ ตัง ข้าพเจ้าไหว้พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น อันเป็น
 สิริระหัง, ที่ตั้งแห่งความระลึก องค์ที่หนึ่ง ด้วยเศียรเกล้า;
 พุทธัสสาหัสมิ ทาโส (ทาสี) ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระพุทธเจ้า, พระพุทธเจ้า
 วะ พุทโธ เม สามิกิสสะโร, เป็นนาย มีอิสระเหนือข้าพเจ้า;
 พุทโธ ทุกขัสสะ มาตา จะ วิธาดา จะ พระพุทธเจ้าเป็นเครื่องกำจัดทุกข์ และทรงไว้
 หิตัสสะ เม, ซึ่งประโยชน์ แก่ข้าพเจ้า;

พุทธัสสาทัง นิยามาเทมิ
 สະรীরัญชิวิตัญจิทัง,
 วันทันโตหัง (ตีหัง) จะริสสามิ
 พุทธัสเสวะ สุโพธิตัง,
 นัตถิ เม สระระณัง อัญญัง พุทธโธ เม
 สระระณัง ะรัง,
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัทเตมายัง
 สัตถุ สาสะเน,
 พุทธัง เม วันทะมาเนนะ (มานายะ)
 ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ,
 สัพเพปิ อันตะรายา เม มาhesุง
 ตัสสะ เตชะสา.

ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตนี้ แต่พระพุทธเจ้า;
 ข้าพเจ้าผู้ให้อยู่จักประพฤติดตาม ซึ่งความ
 ตรัสรู้ดีของพระพุทธเจ้า;
 สรรณะอื่นของข้าพเจ้าไม่มี, พระพุทธเจ้าเป็น
 สรรณะอันประเสริฐของข้าพเจ้า;
 ด้วยการกล่าวคำสัจจ์นี้ ข้าพเจ้าพึงเจริญใน
 พระศาสนาของพระศาสดา;
 ข้าพเจ้าผู้ให้อยู่ซึ่งพระพุทธเจ้า ได้ขวนขวาย
 บุญใด ในบัดนี้;
 อันตรายทั้งปวง อย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดช
 แห่งบุญนั้น.

กายนะ วาจายะ ะ เจตะสา วา,
 พุทธะ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง,
 พุทธโธ ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง,
 กาลันตะเร สังวะริตุง ะ พุทธะ.

ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี;
 กรรมน่าดีเตียนอันใด ที่ข้าพเจ้ากระทำแล้ว
 ในพระพุทธเจ้า;
 ขอพระพุทธเจ้า จงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น;
 เพื่อการสำรวมระวัง ในพระพุทธเจ้า ในกาล
 ต่อไป.

(๓ อัมมานุสสติ)

(หันทะ มะยัง อัมมานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส.)

สวากขาโต ะคะวาตา อัมโม,
 สันทิฏฐิโก,
 อะกาลิโก,
 เอหิปัสสิโก,
 โอปะนะยิโก,
 ปัจจัดตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ ติ.

พระธรรม เป็นสิ่งที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัส
 ไว้ดีแล้ว;
 เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติ พึงเห็นได้ด้วย
 ตนเอง;
 เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ และให้ผลได้ ไม่จำกัดกาล;
 เป็นสิ่งที่ควรกล่าวแก่ผู้อื่นว่า ท่านจงมาดูเถิด;
 เป็นสิ่งที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว;
 เป็นสิ่งที่ผู้รู้ก็รู้ได้เฉพาะตน ดังนี้

(๔ ธัมมาภิกษิตี)

(หันทะ มะยัง ธัมมาภิกษิติง กะโรมะ เส.)

สวากขาตตะตาทิคุณะโยคะวะเสนะ
เสยโย,

โย มัคคะปากะปะริยัตติวิโมกขะเกโท,

ธัมโม กุโลกะปะตะนา ตะทะธาวิธารี,

วันทามะหัง ตะมะหะรัง

วะระธัมมะเมตัง,

ธัมโม โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง

เขมะมุตตะมัง,

ทุดิยานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง

สิระนะหัง,

ธัมมัสสาหัสสิ ทาโส (ทาสี) วะ ธัมโม

เม สามิกิสสะโร,

ธัมโม ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาดา

จะ หิตัสสะ เม,

ธัมมัสสาหัง นิยยาเทมิ สะรีริญชีวิตัญ-
จิหัง,

วันทันโตหัง (ตีหัง) จะริสสามิ

ธัมมัสเสวะ สุธัมมะตัง,

นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง ธัมโม เม

สะระณัง ะรัง,

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑฒะยัง

สัตถุ สาสะเน,

ธัมมัง เม วันทะมานะ (มานายะ)

ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ,

พระธรรม เป็นสิ่งที่ประเสริฐเพราะประกอบ
ด้วยคุณ คือความที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้
ดีแล้ว เป็นต้น;

เป็นธรรมอันจำแนกเป็น มรรค ผล ปรียติ
และนิพพาน;

เป็นธรรมทรงไว้ซึ่งผู้ทรงธรรม จากการตก
ไปสู่โลกที่ชั่ว;

ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมอันประเสริฐนั้น อันเป็น
เครื่องขจัดเสียซึ่งความมืด

พระธรรมใด เป็นสรณะอันเกษมสูงสุด ของ
สัตว์ทั้งหลาย;

ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมนั้น อันเป็นที่ตั้งแห่งความ
ระลึก องค์ที่สอง ด้วยเศียรเกล้า;

ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระธรรม, พระธรรมเป็น
นาย มีอิสระเหนือข้าพเจ้า;

พระธรรมเป็นเครื่องกำจัดทุกข์ และทรงไว้
ซึ่งประโยชน์แก่ข้าพเจ้า;

ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตนี้ แต่พระธรรม;

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่จักประพฤติดตาม ซึ่งความ
เป็นธรรมดีของพระธรรม;

สรณะอื่นของข้าพเจ้าไม่มี, พระธรรมเป็น
สรณะอันประเสริฐของข้าพเจ้า;

ด้วยการกล่าวคำสัจนี้ ข้าพเจ้าพึงเจริญใน
พระศาสนาของพระศาสดา;

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งพระธรรม ได้ชวนชวายน
บุญใด ในบัดนี้,

สัพเพปิ อันตะรายา เม มาhesung
ตัสสะ เตชะสา.

อันตรรายทั้งปวง อย่าได้มีแก่ข้าพเจ้าด้วยเดช
แห่งบุญนั้น.

กาเยนะ วาจาเย วะ เจตตะสา วา,
ธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง,

ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี;
กรรมน่าติเตียนอันใด ที่ข้าพเจ้ากระทำแล้ว
ในพระธรรม;

ธัมโม ปะฏิคคณหะตุ อัจจะยันตัง,
กาลันตะเร สังวะริตฺตุ วะ ธัมเม.

ขอพระธรรม จงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น;
เพื่อการสำรวมระวัง ในพระธรรมในกาลต่อ
ไป.

(๕ สังฆานุสสติ)

(หันทะ มะยัง สังฆานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส.)

สุปะฏิปันโน ะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติ
ดีแล้ว;

อุชุปะฏิปันโน ะคะวะโต สาวะกะ-
สังโฆ,

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติ
ตรงแล้ว;

ญายะปะฏิปันโน ะคะวะโต
สาวะกะสังโฆ,

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติ
เพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์แล้ว;

สามิจิปะฏิปันโน ะคะวะโต สาวะ-
กะสังโฆ

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติ
สมควรแล้ว;

ยะทิทัง,

ได้แก่บุคคลเหล่านี้คือ:

จัตตารี ปุริสสะยุดาณี อัญฺฐะ ปุริ-
สะปุคคะลา,

คู่แห่งบุรุษ ๔ คู่, นับเรียงตัวบุรุษได้ ๘ บุรุษ;

เอสะ ะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

นั่นแหละ สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า;

อาหุเนยโย,

เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา;

ปาหุเนยโย,

เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขাজัดไว้ต้อนรับ;

ทักขิเนยโย,

เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน;

อัญฺฐะลิกะระณียโย,

เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรทำอัญชสี;

อะนุตตะรัง ปุญฺญกฺเขตตัง โลกัสสา ติ.

เป็นเนื่อนาบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า
ดังนี้.

(๖ สังฆากิคติ)

(หันทะ มะยัง สังฆากิคติตัง กะโรมะ เส.)

สัทธัมมะโช สุปะฏิปัตติคณาภียุตโต,

โยภุสัพพิโธ อะริยะปุกคะละสังฆะ-
เสฏฐโธ,

สีลาทีธัมมะปะวะราสะยะกายะจิตโต,

วันทามะหัง ตะมะรียานะ คะณัง
สุสุทัง.

สังโฆ โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง
เขมะมุตตะมัง,

ตะติยานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง
สิระนะหัง,

สังฆัสสาหัสสิ ทาสี (ทาสี) ะ

สังโฆ เม สามิกิสสะโร,

สังโฆ ทุกขัสสะ มาตา จะ วิธาตา
จะ หิตัสสะ เม,

สังฆัสสาหัง นิยยาเทมิ สะริรัญชีวิตัญ-
จิทัง,

วันทันทโตหัง (ตีหัง) จะริสสามิ

สังฆัสโสปะฏิปันนะตัง,

นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง สังโฆ เม
สะระณัง ะรัง,

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑฒะยัง
สัตถุสาสะเน,

สังฆัง เม วันทะมานะนะ (มานายะ)

ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ,

สัพเพปิ อันตะรายา เม มาเหสุ
ตัสสะ เตชะสา.

พระสงฆ์ที่เกิดโดยพระสังฆกรรมประกอบด้วย
คุณมีความปฏิบัติดีเป็นต้น;

เป็นหมู่แห่งพระอริยบุคคลอันประเสริฐ แปร
จำพวก;

มีกายและจิต อันอาศัยธรรมมีศีลเป็นต้น
อันบวร;

ข้าพเจ้าไหว้หมู่แห่งพระอริยเจ้าเหล่านั้น อัน
บริสุทธิ์ด้วยดี.

พระสงฆ์ หมู่ใด เป็นสรณะอันเกษมสูงสุด
ของสัตว์ทั้งหลาย;

ข้าพเจ้าไหว้พระสงฆ์หมู่นั้น อันเป็นที่ตั้งแห่ง
ความระลึก องค์ที่สามด้วยเศียรเกล้า;

ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระสงฆ์, พระสงฆ์เป็น
นาย มีอิสระเหนือข้าพเจ้า;

พระสงฆ์เป็นเครื่องกำจัดทุกข์ และทรงไว้ซึ่ง
ประโยชน์แก่ข้าพเจ้า;

ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตนี้ แต่พระสงฆ์;

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่จักประพฤติดตาม ซึ่งความ
ปฏิบัติดีของพระสงฆ์;

สรณะอื่นของข้าพเจ้าไม่มี, พระสงฆ์เป็นสรณะ
อันประเสริฐของข้าพเจ้า;

ด้วยการกล่าวคำสัจจนี้ ข้าพเจ้าพึงเจริญใน
พระศาสนาของพระศาสดา;

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งพระสงฆ์ ได้ชวนชวายน
บุญใด ในบัดนี้;

อันตรายทั้งปวง อย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดช
แห่งบุญนั้น.

กาเยนะ วาจาเยนะ วะ เจตตะสา วา,
สังเขม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง,

สังโฆ ปะฏิคคัณ्हะตุ อัจจะยันตัง,
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ สังเขม.

ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี;
กรรมนำดีเตือนอันใด ที่ข้าพเจ้ากระทำแล้ว
ในพระสงฆ์;
ขอพระสงฆ์ จงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น;
เพื่อการสำรวมระวัง ในพระสงฆ์ ในกาลต่อ
ไป.

(จบคำทำวัตรเย็น)

พืงนังพับเพียบ

กรวดน้ำตอนเย็น

อุททิสสนาธิฎฐานคาถา

(หันตะ มะยัง อุททิสสนาธิฎฐานะคาถาโย ภาณามะ เส.)

อิมีนา ปุญญะกัมเมนะ
อุปัชฌายา คุณุตตะรา
อาจะริยุปะการา จะ
มาตา ปิตา จะ ญาตะกา
สุริโย จันทิมา ราชา
คุณะวันตา นะราปี จะ
พรหมะมารา จะ อินทา จะ
โลกะपालา จะ เทวะตา
ยะโม มิตตา มะนุสสา จะ
มัชฌัตตา เวกาปี จะ
สัพเพ สัตตา สุขี โหนตุ

ปุญญาณี ปะกะตานิ เม

สุขัง จะ ติวัง เทนตุ
ชิปปัง ปาเปถะ โวมะตัง
อิมีนา ปุญญะกัมเมนะ

ด้วยบุญนี้ อุทิศให้
อุปัชฌาย์ ผู้เลิศคุณ
แลอาจารย์ ผู้เกื้อหนุน
ทั้งพ่อแม่ แลปวงญาติ
สุรย์จันท์ แลราชา
ผู้ทรงคุณ หรือสูงชาติ
พรหมมาร และอินทราช
ทั้งทวยเทพ และโลกบาล
ยมราช มนุษย์ มิตร
ผู้เป็นกลาง ผู้จึงผลาญ
ขอให้ เป็นสุขสานต์
ทุกทั่วหน้า อย่าทุกข์ทน
บุญมอง ที่ข้าพเจ้าทำ
จงช่วยอำนาจศุภผล
ให้สุข สามอย่างสัน
ให้บรรลู่ถึง นิพพานพลัน
ด้วยบุญนี้ ที่เราทำ

อิมินา อุททิสเนนะ จะ
 ขิปปาหัง สุลละเก เจวะ
 ตัณฑุปาทานะเจตนะ
 เย สันตานิ หินา อัมมา
 ยาวะ นิพพานะโต มะมัง
 นัลลันตุ สัพพะทา เยวะ
 ยัตถะ ชาโต ภาเว ภาเว
 อชฺจุตัง สติปัญญา
 สัลเลโข วิริยมหิโน
 มารรา ละกันตุ โนกาสัง
 กาทุญจะ วิริเยสุ เม
 พุทธาทิปะวะโร นาโก
 อัมโม นาโก วรรุตตะโม
 นาโก ปัจเจกะพุทฺโธ จะ-
 สังโฆ นาโกตตะโร มะมัง
 เตโสตตะมานุภาเวนะ
 มาโรกาสัง ละกันตุ มา
 ทะสะปฺปญฺญานุภาเวนะ
 มาโรกาสัง ละกันตุ มา

แลอุทิส ให้ปวงสัตว์
 เราพลันได้ ซึ่งการตัด
 ตัวตัณหา อุปาทาน
 สิ่งชั่ว ในดวงใจ
 กว่าเราจะ ถึงนิพพาน
 มลายสิ้น จากสันดาน
 ทุก ๆ ภพ ที่เราเกิด
 มีจิตตรง และสติ ทั้งปัญญา อันประเสริฐ
 พร้อมทั้ง ความเพียรเลิศ เป็นเครื่องขุด กิเลสหาย
 โอกาส อย่าพึงมีแก่หม่อมมาร สิ้นทั้งหลาย
 เป็นช่อง ประทุษร้าย ทำลายล้าง ความเพียรจรม
 พระพุทธเจ้า ผู้ บวรนาถ
 พระธรรมเป็นที่พึ่ง อันอุดม
 พระปัจเจก กะพุทธสมทบ
 พระสงฆ์เป็นที่พึ่งผยอง
 ด้วยอานุภาพนั้น
 ขอหม่อมมาร อย่าได้ช่อง
 ด้วยเดชบุญ ทั้งสิบป้อง
 อย่าเปิดโอกาสแก่มาร (เทอญ)

เจริญกายคตาสติกัมมัฏฐานโดยสังเขป

อะยัง โข เม กาโย,
 อุทธัง ปาทะตะลา,
 อะโร เกสะมัตถะกา,
 ตะจะปะริยันโต,
 ปุโร นานัปปะการัสสะ อะสุจิง,
 อັตถิ อิมัสมิง กายะ,
 เกสา

กายของเราแน่,
 เบื้องบนแต่พื้นเท้าขึ้นมา,
 เบื้องต่ำแต่ปลายผมลงไป,
 มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุตรอบ,
 เต็มไปด้วยของไม่สะอาดมีประการต่าง ๆ
 มีอยู่ในกายนี้,
 ผมทั้งหลาย,

โลมา	ขนทั้งหลาย,
นขา	เล็บทั้งหลาย,
ทันตา	ฟันทั้งหลาย,
ตะไจ	หนัง,
มังสััง	เนื้อ,
นหารู	เอ็นทั้งหลาย,
อัฏฐิ	กระดูกทั้งหลาย
อัฏฐิมิณูชัง	เยื่อในกระดูก,
วักกัง	ม้าม,
หะทะยััง	หัวใจ,
ยะกะนัง	ตับ,
กิโลมะกััง	พังผืด,
ปีหะกััง	ไต,
ปัปผาสััง	ปอด,
อันตัง	ไส้ใหญ่,
อันตะคุดนัง	สายรัดไส้,
อุทะริยััง	อาหารนอนท้อง,
กะรีสััง	อาหารเก่า,
ปีตตัง	น้ำดี,
เสมหัง	น้ำเสลด,
ปุพโพ	น้ำเหลือง,
โลหิตัง	น้ำเลือด
เสโท	น้ำเหลือง,
เมโท	น้ำมันขััน,
อัสนุ	น้ำตา
วะสา	น้ำมันเหลว,
เชโพ	น้ำลาย,
สิงฆานิกา	น้ำมูก,
ละสิกา	น้ำไขข้อ,
มุตตัง	น้ำมูตร,

มัตถะเก มัตถะลุงคัง,
 เอวะมะยัง เม กาโย,
 อุทธัง ปาทะตะลา,
 อะโร เกสะมัตถะกา,
 ตะจะปะริยันโต,
 ปุโร นานัปปะการัสสะ อะสุจิโน,

เยื่อมันสมองในกระโหลกศีรษะ
 ของเราที่แล,
 เบื้องบนแต่พื้นเท้าขึ้นมา,
 เบื้องต่ำแต่ปลายผมลงไป,
 มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุดรอบ,
 เต็มไปด้วยของไม่สะอาดมีประการต่างๆ อย่าง
 นี้แล

บทเจริญกรรมฐาน

ข้าพเจ้าจะเจริญพระกรรมฐานภาวนา
 สร้างสมทสภารมิตธรรม
 บ่มอินทรีย์ให้แก่โดยการ
 สืบสายวิตกวจารปิติ
 ต่อมาให้ถึงฌานสี่
 เจริญมรรคาพระอริยะสมังคี
 ตัดมูลอาสวะอนุสัย
 ล่วงถึงประโยชน์ยิ่งใหญ่
 คุณให้ที่ราชเทวา
 คุณความดีทุก ๆ ประการ
 บรรเทาทุกข์ร้อนให้เหือดหาย
 ปราศจากภยันตรายนิรันดร์
 สมดังมุ่งหมาย ณ กาลบัดนี้เทอญ.

บูชาคุณพระรัตนตรัยอุดม
 บำเพ็ญอิทธิบาททั้งสี่
 สंहารนิวรณ์ห้าให้หาย
 สิริรวมสุขเอกัคคะตา
 พร้อมด้วยวสีทั้งห้า
 ล้างธุลีกิเลสให้สูญ
 ห่างไกลสังโยชน์ทั้งปวง
 ขอคุณพระรัตนตรัย
 คุณมารดาบิดาครูอาจารย์
 จงมาเป็นที่พึ่งแก่ข้าพเจ้า
 ทำลายมารห้าให้พินาศ
 เกษมสันต์ประสบสิ่งเสมอใจ

ธรรมที่มีความทะยานอยากเป็นมูล ๙ อย่าง

ในข้อนั้น ธรรมที่มีความทะยานอยากเป็นมูล ๙ อย่าง เป็นไหน?

๑. เพราะอาศัยความทะยานอยากจึงมีการแสวงหา
๒. เพราะอาศัยการแสวงหาจึงมีลาภ
๓. เพราะอาศัยลาภจึงมีการวินิจฉัย
๔. เพราะอาศัยการวินิจฉัย จึงมีความกำหนด (หรือความติด) ด้วยอำนาจแห่งความพอใจ
๕. เพราะอาศัยความกำหนดด้วยอำนาจแห่งความพอใจ จึงมีการพึงใจ
๖. เพราะอาศัยการพึงใจ จึงมีการหวงแหน
๗. เพราะอาศัยการหวงแหน จึงมีความตระหนี่
๘. เพราะอาศัยความตระหนี่ จึงมีการอารักขา
๙. เพราะมีการอารักขา เป็นเหตุ จึงมีการจับท่อนไม้ การจับศัสตรา การทะเลาะ การแตกแยก การกล่าวขัดแย้งกัน การชี้หน้ากัน การพูดส่อเสียด การพูดปด และธรรมที่เป็นบาปอกุศล อีกเป็นอนเนก

นี้ คือ ธรรมที่มีความทะยานอยากเป็นมูล ๙ อย่าง

ภาค ๒

ลวตมนต์พิเศษ บางบท

(๑ ปุพพภาคนมการ)

(หันทะ มะย้ง พุทธัสสะ ภาวะะโต ปุพพะภาคะนะมะการัง กะโรมะ เส.)

นะโม ตัสสะ ภาวะะโต,

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น.

อะระหะโต

ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส;

สัมมาสัมพุทธัสสะ.

ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง.

(๓ ครั้ง)

ลธณคณนปาฐะ

(หันทะ มะย้ง ติสระระณะคะมะนะปาฐัง ภาะนามะ เส.)

พุทธัง สระระณัง คัจฉามิ

ข้าพเจ้าขอถือเอาพระพุทธเจ้า ว่าเป็นที่พึ่ง
ที่ระลึก

ธัมมัง สระระณัง คัจฉามิ

ข้าพเจ้าขอถือเอาพระธรรม ว่าเป็น ที่พึ่ง ที่
ระลึก

สังฆัง สระระณัง คัจฉามิ

ข้าพเจ้าถือเอาพระสงฆ์ว่าเป็นที่พึ่ง ที่ระลึก

ทุกุติยัมปิ พุทธัง สระระณัง คัจฉามิ

แม้วาระที่สอง ข้าพเจ้าขอถือเอาพระพุทธเจ้า
ว่าเป็นที่พึ่ง ที่ระลึก

ทุกุติยัมปิ ธัมมัง สระระณัง คัจฉามิ

แม้วาระที่สอง ข้าพเจ้าขอถือเอาพระธรรม ว่า
เป็นที่พึ่ง ที่ระลึก

ทุกุติยัมปิ สังฆัง สระระณัง คัจฉามิ

แม้วาระที่สอง ข้าพเจ้าขอถือเอาพระสงฆ์ ว่า
เป็นที่พึ่ง ที่ระลึก

ตะติยัมปิ พุทธัง สระระณัง คัจฉามิ

แม้วาระที่สาม ข้าพเจ้าขอถือเอาพระพุทธเจ้า
ว่าเป็นที่พึ่ง ที่ระลึก

ตะตียมปิ รัมมัง สระระถัง คัจฉามิ

แม้วาระที่สาม ข้าพเจ้าขอถือเอาพระธรรม
ว่าเป็นที่พึ่ง ที่ระลึก

ตะตียมปิ สังฆัง สระระถัง คัจฉามิ

แม้วาระที่สาม ข้าพเจ้าขอถือเอาพระสงฆ์ ว่า
เป็นที่พึ่ง ที่ระลึก

ปฐกถาสุตตปาฐะ

(หันทะ มะยัง ปะระกะวะสุตตะปาฐัง ภาณามะ เส)

สุวิชาโน ภาวัง โหติ

ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ,

ทวิชาโน ปะระกะโว

ผู้รู้ชั่วเป็นผู้เสื่อม,

รัมมะกาโม ภาวัง โหติ

ผู้ใคร่ธรรมเป็นผู้เจริญ,

รัมมะเทสสี ปะระกะโว

ผู้เกลียดชังธรรมเป็นผู้เสื่อม,

๑. อะสันตัสสะ ปิยา โหนติ

เขานั้นทำความรักในอสัตบุรุษ,

นะ สันเต คุรุเต ปิยัง

ไม่ทำความรักในสัตบุรุษ,

อะสะตัง รัมมัง โรเจติ

เขาชอบใจธรรมของอสัตบุรุษ,

ตั้ง ปะระกะวะโต มุขัง.

ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.

๒. นิททาสีลี สะภาสีลี

ผู้ใดเป็นผู้ชอบนอนหลับ, ชอบพูดคุย,

อะนุกฐาตา จะ โย นะโร.

ไม่ขยัน เกี่ยวจกร้านการงาน,

อะละโส โภคะปัญญาโน

และเป็นคนมักโกรธ,

ตั้ง ปะระกะวะโต มะขัง.

ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.

๓. โย มาตะรัง ปิตะรัง วา

ผู้ใดมีความสามารถอยู่,

ชิตณะกัง คะตะโยพพะนัง,

ไม่เลี้ยงดูบิดามารดา

ปะหุสันโต นะ ภาระติ

ผู้ชราอันมีวัยหนุ่มผ่านไปแล้ว,

ตั้ง ปะระกะวะโต มุขัง.

ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.

๔. โย พราหมะถัง สะมะถัง วา

ผู้ใดหลอกลวงสมณพราหมณ์,

อัญญัง วาปี ะณิพพะกัง,

หลอกแม้วณิพกคนขอทานอื่นใด

มุสวาทาเณะ วัณเจติ

ด้วยมุสวาท,

ตั้ง ปะระกะวะโต มุขัง.

ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.

๕. ปะหุตะวิตโต ปุริโส

ผู้ใดมีทรัพย์มีเงิน

สะหิรัญญู สะโกชะโน,

มีของเหลือกินเหลือใช้,

เอโก ภูญชะติ สาธุนิ

เขาบริโภคของที่ดี ๆ นั้นแต่ผู้เดียว,

ตั้ง ปะระกะวะโต มุขัง.

ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.

๖. ชาตัทธโร ธนะถัทธโร
โคตตะถัทธโร จะ โย นะโร,
สัญญาติมะติมัญญเอติ
ตั้ง ประภะวะโต มุขัง.
๗. อิตถิธุดโต สุรธาธุดโต
อักษะธุดโต จะ โย นะโร.
ลัทธัง ลัทธัง วินาสเอติ
ตั้ง ประภะวะโต มุขัง.
๘. เสหิ ทาเรหิ อะสันตญูธู
เวสิยาสุ ปะทุสสะติ,
ทุสสะติ ปะระทาเรสุ
ตั้ง ประภะวะโต มุขัง.
๙. อะตีตะโยพะพะโน โปโส อาเนติ
ติมพะรุตถะนิง, ตัสสา อิสสา นะ
สุปปะติ ตั้ง ประภะวะโต มุขัง.
๑๐. อิตถิง โสณทิง วิกิริณิง
ปุริสัง วาปิ ตาทิสัง,
อิสสระิ ยัสสมิง ฐะเปติ
ตั้ง ประภะวะโต มุขัง.
๑๑. อัปปะโกโค มะหาตถโห ชัตติเย
ชายะเต กุเล, โส จะ รัชชัง
ปัตถะยะติ ตั้ง ประภะวะโต มุขัง.
เอเต ประภะวะ โลเก ปันทิตโต
สะมะเวกขิยะ, อะริโย
ทัสสะนะสัมปันโน สะ โลเก
กะชะเต สิวัง.
- ผู้ใดหยิ่งเพราะชาติกำเนิด,
หยิ่งเพราะทรัพย์, หยิ่งเพราะโคตร,
แล้วดูหมิ่นซึ่งญาติของตน,
ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.
- ผู้ใดเป็นนักเลงหญิง นักเลงสุรา
และนักเลงเล่นการพนัน,
เขาได้ทำลายทรัพย์ที่หาได้มาให้พินาศฉิบหาย
ไป, ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.
- ผู้ใดไม่พอใจรักใคร่ในภรรยาตน,
กลับไปเที่ยวชุกชุกกับหญิงแพศยา,
และลอบทำชู้กับภรรยาของผู้อื่น,
ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.
- ชายแก่ผู้มีวัยหนุ่มผ่านไปแล้ว, ได้นำหญิงสาว
น้อยมีถิ่นท่าลูกมะพลับมาเป็นภรรยา เขานอน
ไม่หลับเพราะความหึงหวง และห่วงอาลัย ใน
หญิงนั้น,
ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.
- ชายใจตั้งหญิงนักเลงใช้จ่ายสุรุษสุร่ามาเป็น
แม่เรือน, และหรือหญิงใจ ตั้งชายนักเลง
ใช้จ่ายสุรุษสุร่ามาเป็นพ่อเรือน,
ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.
- ผู้เกิดในตระกูลกษัตริย์, มีโภคะน้อย, แต่มี
ความมอยากใหญ่ ปรารถนาราชสมบัติ,
ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.
- ผู้เป็นบัณฑิตสมบูรณ์ด้วยทัสสะนะอันประเสริฐ,
ได้เห็นเหตุแห่งความเสื่อมทั้งหลายเหล่านั้นชัด
แล้ว ท่านยอมเว้นสิ่งเหล่านี้เสีย. (เมื่อเป็นเช่นนั้น)
ท่านจึงพบและเสพแต่โลกซึ่งมีแต่ความเจริญ
(ฝ่ายเดียว).

อิติ ดังนี้แล.

อุปกิเลส ๑๖

๑. อะภิชณาวิสละโก, ๒. โทโส, ๓. โกโร, ๔. อุปะนาโท, ๕. มักโข, ๖. ปะลาโส, ๗. อีสลา, ๘. มัจฉะริยง, ๙. มายา, ๑๐. สาถะยง, ๑๑. ถัมโก, ๑๒. สारัมโก, ๑๓. มาโน, ๑๔. อะติมาโน, ๑๕. มะโท, ๑๖. ปะมาโท.	ความโลภเฟื่องเล็งอยากได้ของเขา, ความประทุษร้ายเขา, ความโกรธเคืองเขา, ความผูกเวรหมายมั่นกัน, ความลบหลู่ดูถูกเขา, ความยกตัวขึ้นเทียมเขา ความริษยาเขา, ความตระหนี่เหนียวแน่นเกี่ยวกัน, หวงข้าว หวงของ และวิชาความรู้ ที่อยู่อาศัย, ความเป็นคนเจ้าเล่ห์เจ้ากล, ความโอ้อวดตัวให้ยิ่งกว่าคุณที่มีอยู่, ความแข็งกระด้าง คือ ดิ่ง, เมื่อเขาสั่งสอนว่า กล่าวโดยธรรมโดยชอบ, ความปรารถน้าย่อมตาม, หาเหตุผลมาอ้าง ทุ่ม เกียงต่าง ๆ เมื่อขณะเขาว่ากล่าวโดยธรรมโดย ชอบ, ความเย่อหยิ่ง ถือเรา ถือเขา ถือตัว ถือตน, ความดูถูกล่วงเกินผู้อื่น, ความเมาหลงในร่างกายที่ทรุดโทรมด้วยความ ชรามืออยู่ทุกวัน ๆ, มาสำคัญว่ายังหนุ่มยังสาว อยู่ ประมาทไป, และเมาหลงในร่างกายที่ป่วย ไข้อยู่เป็นนิจ, ต้องกินยา คือ ขำน้ำทุกเช้าค่ำ, มาสำคัญว่าไม่มีโรค เป็นสุขสบาย ประมาท ไป, และเมาหลงในชีวิตที่เป็นของไม่เที่ยง, พลันดับไปดังประทีปจืดไว้ในที่แจ้งฉะนั้น, มา สำคัญว่ายังไม่ตายประมาทไป, ความเมามัวทั่วไป, อารมณ์อันใดที่น่ารัก ก็ไป

หลงรักอารมณ์นั้น อารมณ์อันใดที่น่าซึ้ง ก็ไป
หลงซึ้งซึ้ง โกรธต่ออารมณ์เหล่านั้น,

บรรจบเป็นอุปกิเลสเครื่องเศร้าหมองใจ ๑๖ ข้อ จิตเศร้าหมองด้วยอุปกิเลสข้อใด
ข้อหนึ่ง ดังว่ามานี้แล้ว, จิตนั้นล้วนเป็นบาปอกุศลหมดทั้งสิ้น

โอวาทปาติโมกขคาถา

(หันทะ มะยัง โอวาทะปาติโมกขะคาถาโย ภะณามะ เส.)

สัพพะปาปัสสะ อะกะระณัง,
กุสะลัสสุปะสัมปะทา,
สะจิตตะปะริโยทะปะนัง,
เอตัง พุทธฐานะสาสะนัง.

การไม่ทำบาปทั้งปวง;
การทำกุศลให้ถึงพร้อม;
การชำระจิตของตนให้ขาวรอบ;
ธรรม ๓ อย่างนี้ เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธ
เจ้าทั้งหลาย.

ขันตี ประระมัง ตะโป ตีติกขา,

ขันตี คือความอดกลั้น เป็นธรรม เครื่องเผา
กิเลสอย่างยิ่ง;

นิพพานัง ประระมัง วัชันทิ พุทธา,

ผู้รู้ทั้งหลาย กล่าวพระนิพพานว่า เป็นธรรม
อันยิ่ง;

นะ หิ ปัพพะชิตโต ประรูปะฆาตี,
สะมะโณ โหติ ประรัง วิหะฐะยันโต.

ผู้กำจัดสัตว์อื่นอยู่ ไม่ชื่อว่าเป็นบรรพชิตเลย;
ผู้ทำสัตว์อื่นให้ลำบากอยู่ ไม่ชื่อว่าเป็นสมณะ
เลย.

อะนุปะวาโท อะนุปะฆาโต,
ปาติโมกเข จะ สังวะโร
มัตตัญญูตา จะ ภัตตัสสมิง,
บันตัญจะ สะยะนาสะนัง,
อะริจิตเต จะ อาโยโค,
เอตัง พุทธฐานะสาสะนัง.

การไม่พูดร้าย, (๑) การไม่ทำร้าย; (๑)
การสำรวมในปาติโมกข์ (๑)
ความเป็นผู้รู้ประมาณในการบริโภค (๑)
การนอนการนั่งในที่อันสงัด; (๑)
ความหมั่นประกอบในการทำจิตให้ยิ่ง; (๑)
ธรรม ๖ อย่างนี้ เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธ
เจ้าทั้งหลาย.

ภาระสูตตะคาถา

(หันทะ มะยัง ภาระสูตตะคาถาโย ภาณามะ เส.)

ภารา หะเว ปัญจักขันธา,
ภาระหาโร จะ ปุคคะโล,
ภาราทานัง ทุกขัง โลเก,
ภาระนิกเขปะนัง สุขัง,
นิกขิปิตวา คะรุง·ภารัง,
อัญญัง ภารัง อะนาทียะ,
สะมุลัง ตัณหัง อัพพุยหะ,
นิจจาโต ประรินพพุโตติ.

ขันธทั้งหลาย เป็นของหนักหน้อ;
บุคคลแหละ เป็นผู้แบกของหนักพาไป;
การแบกถือของหนัก เป็นความทุกข์ในโลก;
การสลัดของหนัก ทั้งลงเสีย เป็นความสุข;
พระอริยเจ้า สลัดทิ้งของหนัก ลงเสียแล้ว;
ทั้งไม่หยาบฉวยเอาของหนักอันอื่นขึ้นมาอีก;
ก็เป็นผู้ถอนตัณหาขึ้นได้ กระทั่งราก;
เป็นผู้หมดสิ่งปรารถนา ดับสนิทไม่มีส่วนเหลือ.

ปัจฉิมพุทโธวาทปาฐะ

(หันทะ มะยัง ปัจฉิมะพุทโธวาทะปาฐัง ภาณามะ เส.)

หันทะทานิ ภิกขะเว อามันตะยามิ
โว,
วะยะธัมมา สังขารา,
อปปะมาเทนะ สัมปาเทกะ,
อะยัง ตะถาคะตัสสะ ปัจฉิมะ วาจา.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย! บัดนี้ เราขอเตือนท่าน
ทั้งหลายว่า :-
สังขารทั้งหลาย มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา;
ท่านทั้งหลาย, จงทำความไม่ประมาทให้ถึง
พร้อมเถิด.
นี่เป็นพระวาจาในครั้งสุดท้าย ของพระตถาคต
เจ้า.

บทพิจารณาลังขาร

(ทุกเวลาทำวัตรเช้าและเวลาเข้านอน)

สัพเพ สังขารา อะนิจจา,

สังขารคือร่างกายจิตใจ, แลรูปธรรม นามธรรม
ทั้งหมดทั้งสิ้น, มันไม่เที่ยง; เกิดขึ้นแล้วดับไป
มีแล้วหายไป.

สัพเพ สังขารา ทุกขา,

สัพเพ อัมมา อนัตตา,

อะธูวัง ชีวิตัง

ธูวัง มะระณัง.

อะวัสสัง มะยา มะริตัพพัง,

มะระณะปะริโยสานัง เม ชีวิตัง,

ชีวิตัง เม อะนียะตัง,

มะระณัง เม นียะตัง.

วะตะ,

อะยัง กาโย,

อะจิริง,

อะเปตะ วิญญาณ,

ฉุทโท

อะธิเสสสะติ,

ปะฐะวิง,

กะลิงคะรัง อิวะ,

นิรัตถัง.

สังขารคือร่างกายจิตใจ, แลรูปธรรม นามธรรม
ทั้งหมดทั้งสิ้น, มันเป็นทุกข์ทรมาน; เพราะเกิด
ขึ้นแล้ว, แก่ เจ็บ ตายไป.

สิ่งทั้งหลายทั้งปวง, ทั้งที่เป็นสังขาร และมีใช่
สังขาร ทั้งหมดทั้งสิ้น, ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน;
ไม่ควรถือว่าเรา ว่าของเรา ว่าตัวว่าตนของเรา.

ชีวิตเป็นของไม่ยั่งยืน;

ความตายเป็นของยั่งยืน;

อันเราจะพึงตายเป็นแท้;

ชีวิตของเรา มีความตายเป็นที่สุดรอบ;

ชีวิตของเรา เป็นของไม่เที่ยง.

ความตายของเรา เป็นของเที่ยง.

ควรที่จะสังเวช;

ร่างกายนี้;

มิได้ตั้งอยู่นาน;

ครั้นปราศจากวิญญาณ;

อันเขาทิ้งเสียแล้ว;

จักนอนทับ;

ซึ่งแผ่นดิน;

ประจูดังว่าท่อนไม้และท่อนฟืน;

หาประโยชน์มิได้.

เจติอนุพรหมวิหาร

สัพเพ สัตตา,

อะเวรา,

อะโรคา,

สัตว์ทั้งหลาย ที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ
ตาย ด้วยกันหมดทั้งสิ้น, เราอุทิศบุญกุศลของ
เราให้หมดด้วยกัน,

จงเป็นสุข ๆ เกิด, อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย,
จงเป็นสุข ๆ เกิด, อย่าได้มีความเจ็บไข้ลำบาก
กายลำบากใจเลย,

อัพยา ปัชณา,

จงเป็นสุข ๆ เกิด, อย่าได้พยาบาทเบียดเบียน
ซึ่งกันและกันเลย,

อะนีมา,

จงเป็นสุข ๆ เกิด, อย่าได้มีความทุกข์กายทุกข์
ใจเลย,

สุชี อัตตานิัง ปะริหะรันต,

จงมีความสุขกายสุขใจ, รักษาตนให้พ้นจาก
ทุกข์ภัยทั้งสิ้นนี้เทอญ,

ปัจจัยกณทปัจจเวกขณปาฐะ

ชะราธัมโมมทิ,

เรามีความแก่เป็นธรรมดา,

(อ่านว่า ธัม-โมม-ทิ)

ชะรัง อะนะตีโต,

ล่วงความแก่ไปไม่ได้,

พะยาธิธัมโมมทิ,

เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา,

พะยาธิง อะนะตีโต,

ล่วงความเจ็บไข้ไปไม่ได้,

มะระณะธัมโมมทิ,

เรามีความตายเป็นธรรมดา,

มะระณัง อะนะตีโต,

ล่วงความตายไปไม่ได้,

สัพเพหิ เม ปิเยหิ มะนะเปทินานาภาโว

เราละเว้นเป็นต่าง ๆ คือว่า, พลัดพรากจาก
ของรัก ของเจริญใจทั้งหลายทั้งปวง,

วินาภาโว,

เราเป็นผู้มีกรรมเป็นของ ๆ ตน,

กัมมัสสะโกมทิ,

เป็นผู้รับผลของกรรม,

กัมมะทายาโท,

เป็นผู้มีกรรมเป็นกำเนิด,

กัมมะโยนิ,

เป็นผู้มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์

กัมมะพันธ,

เป็นผู้มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย,

กัมมะปะฏิสะระโณ,

จักทำกรรมอันใดไว้,

ยัง กัมมัง กะริสสามิ,

ดีหรือชั่ว,

กัลยาณัง วา ปาปะกังวา

จักเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น,

ตัสสะ ทายาโท ภาวิสสามิ,

เอวัง อัมहेหิ อะภินทังปัจจเวก ขิ

เราทั้งหลายพึงพิจารณาเนื่อง ๆ อย่างนี้แล

ตัพพัง,

วันทาขอขมาพระ

วันทามิ พุทฺธัง สัพพะ เม
โทสียงขมะเถ เม ภันเต,

วันทามิ ฐัมมัง สัพพะ เม
โทสียงขมะเถ เม ภันเต,

วันทามิ สังฆัง สัพพะ เม
โทสียงขมะเถ เม ภันเต,

วันทามิ อารามะ พัทธะเสมายัง-
โพธิรุกขัง เจตียัง สัพพะ เม โทสียง
ขมะเถ เม ภันเต,

วันทามิ คุรุปัชฌายาจารย์ะ คุณฺถัง
สัพพะ เม โทสียง ขมะเถ เม ภันเต,

วันทามิ ภันเต ภะคะวา โลกะนาถัง-
อะตีตัง เม โทสียง อะนาคะตัง เม โทสียง
ปัจจุปัณฺณัง เม โทสียง ขมะเถ เม ภันเต,

สาธุ สาธุ สาธุ อะนุโมทามิ,

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ, ข้าพเจ้ากราบไหว้พระ
พุทธเจ้า เพื่อขอขมาโทษทั้งปวง, ขอพระองค์
จงประทานโทษแก่ข้าพเจ้าด้วยเถิด,

ข้าแต่พระธรรมอันเจริญ, ข้าพเจ้ากราบไหว้
พระธรรม เพื่อขอขมาโทษทั้งปวง, ขอพระ
ธรรมจงให้อภัยโทษแก่ข้าพเจ้าด้วยเถิด,

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ, ข้าพเจ้ากราบไหว้
พระสงฆ์ เพื่อขอขมาโทษทั้งปวง, ขอพระสงฆ์
จงให้อภัยโทษแก่ข้าพเจ้าด้วยเถิด,

ข้าแต่ปูชนียสถานอันเจริญ, ข้าพเจ้ากราบไหว้
พิทธเสมาต้นโพธิพฤกษ์ และพระเจดีย์ อันมี
อยู่ในอาราม เพื่อขอขมาโทษทั้งปวง, ขอปูชนีย-
สถานจงให้อภัยแก่ข้าพเจ้าด้วยเถิด,

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ, ข้าพเจ้ากราบไหว้คุรุปัช-
ฌาย์ อาจารย์, ผู้มีพระคุณ, เพื่อขอขมาโทษ
ทั้งปวง, ขอท่านจงให้อภัยแก่ข้าพเจ้าด้วยเถิด,

ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้ทรงพระเจริญ,
ข้าพเจ้ากราบไหว้พระองค์ผู้ทรงเป็นที่พึ่งของ
ชาวโลก เพื่อขอขมาโทษ ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต
และปัจจุบัน ขอพระองค์จงทรงอภัยโทษแก่
ข้าพเจ้าด้วยเถิด,

ข้าพเจ้าขออนุโมทนา,

อะนุโมทานาคาถา

ยะถา วาวิระหา ปุรา ปะริปุเรนติ
สาคะรัง,
เอวะเมวะ อีโต ทินนัง เปตานัง

หวังน้ำที่เต็มย่อมยังสมุทรสาครให้บริบูรณ์ได้
ฉันใด,
ทานที่ท่านอุทิศให้แล้วในโลกนี้, ย่อมสำเร็จ

อุปะกัปปะติ,
 อัจฉิตัง ปัตถิตัง ตุมหัง,
 ขิปปะเมวะ สะมิชณะตุ,
 สัพเพ ปุเรนตุ สังกัปปา,
 จันโท ปันณะระโส ยะธา,
 มะณี โขติระโส ยะธา,
 สัพพีติโย วิวัชชันตุ,
 สัพพะโรโค วินัสสะตุ
 มา เต ภาวัตวันตะราย,
 สุขี ทิฆายุกุ ภาวะ,
 อะภิวาทะนะสีลิสละ นิจจัง
 วุฑฒาปะจายโน, จัตตาริ อัมมา
 วัฑฒันติ อายุ วัณโณ สุขัง พะลัง,

ประโยชน์ แก่ผู้ที่ละโลกนี้ไปได้แล้วฉะนั้น
 ขออิฏฐะผล ที่ท่านปรารถนาแล้ว ตั้งใจแล้ว,
 จงสำเร็จโดยฉับพลัน,
 ขอความดำริทั้งปวงจงเต็มที,
 เหมือนพระจันทร์ในวันเพ็ญ,
 เหมือนแก้วมณีอันสว่างไสว ควรยินดี,
 ความจัญไรทั้งปวง (ของท่าน) จงบาราศไป
 โรคทั้งปวงของท่านจงหาย,
 อันตรายอย่ามีแก่ท่าน,
 ท่านจงเป็นผู้มีความสุข มีอายุยืน,
 พรสี่ประการคือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ,
 ย่อมเจริญแก่บุคคล, ผู้มีปกติ
 ไหว้กราบ, มีปกติอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่เป็นนิจ
 ด้วยประการฉะนี้แล

สัพพะโรคะวินิมุตโต

สัพพะโรคะวินิมุตโต,
 สัพพะสันตาปะวัชชิตโต,
 สัพพะเวระมะติกกันโต,
 นิพพุโต จะ ตูวัง ภาวะ,
 สัจจะนะ จะ สีเลนะ จะ,
 ขันติเมตตาพะเลนะ จะ,
 เตสัง พุทธานัง,
 อะนุรักขันตุ เต,
 อะโรคะเยนะ จะ,
 สุขะนะ จะ
 โทนตุ เต,

จงพ้นจากสัพพะโรคทั้งปวง
 จงเว้นจากความเดือดร้อนทั้งปวง
 จงล่วงเสียซึ่งเวรทั้งปวง,
 จงดับเสียซึ่งทุกข์ทั้งปวง แห่งท่านทั้งหลาย,
 ด้วยสัจจะก็ดี และด้วยศีลก็ดี,
 ด้วยกำลังแห่งขันติและ เมตตาก็ดี,
 แห่งพระพุทธเจ้าทั้งหลาย,
 จงรักษาท่านทุกเมื่อ,
 ด้วยสภาวะหาโรคมิได้ก็ดี
 ด้วยความสุขก็ดี,
 จงมีแก่ท่านทั้งหลายทุกเมื่อ เทอญ.

อานิสงส์-เมตตา

เอวัมเม สุตัง,

เอกัง สมะยัง ภคฺฉวา,

สวัตถิยัง วิหระระติ,

เขตตะวะเน อะนาถะปิณฑิกัสสะ

อาราเม,

ตฺตระโข ภคฺฉวา ภิกขุ อามันเตสิ

ภิกขะโวติ,

ภะทันเตติ เต ภิกขุ ภคฺฉะโต

ปัจจัสสิสุง,

ภคฺฉวา เอตะทะโวจะ,

เมตตายะ ภิกขะเว เจโตวิมุตตียา,

อาเสวิตายะ ภาวิตายะ,

พะหุสิกะตายะ ยานิกะตายะ,

วัตถุกะตายะ อะนุกฺขิตายะ,

ปะริจิตายะ สุสะมาธธายะ,

เอกาทะसानิสังสา ปาฎิกังขา,

ภะตะเม เอกาทะสะ

๑. สุขัง สุปะติ,

๒. สุขัง ปะฏิพุชณะติ,

๓. นะปาปะกัง สุปีนัง ปัสสะติ

๔. มะนุสสานัง ปิโย โหติ,

๕. อะมะนุสสานัง ปิโย โหติ,

๖. เทวะตารักขันติ.

๗. นาสสะอัคคิ วา วิสัง วา สัตถัง

วา ภะมะติ,

อันข้าพเจ้า (คือ. พระอานนท์เถระ) ได้สดับ
มาแล้วอย่างนี้,

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า,

เสด็จประทับอยู่ที่เขตวันมหาวิหาร,

ซึ่งเป็นอารามของอนาถบิณฑิกคฤหบดีใกล้
เมืองสาวัตถี,

ในกาลนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเรียก
พระภิกษุทั้งหลายว่า, ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย,
ภิกษุเหล่านั้นทูลรับว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ,

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสคำนี้ว่า, ดูก่อน
ภิกษุทั้งหลายเมตตาอันเป็นไปเพื่อความหลุด
พ้นแห่งจิตนี้,

อันบุคคลบำเพ็ญจนคุ้นแล้ว ทำให้มากแล้ว,
ทำให้มาก คือ. ชำนาญให้เป็นยวดยานของใจ,
ให้เป็นที่อยู่ของใจตั้งไว้เป็นนิจ,

อันบุคคลสั่งสมอบรมแล้ว บำเพ็ญดีแล้ว,

ย่อมมีอานิสงส์ สิบเอ็ดประการ,

อานิสงส์สิบเอ็ดประการ อะไรบ้าง,

คือ. (ผู้เจริญเมตตาจิตนั้น) หลับอยู่ก็เป็นสุข
สบาย

ตื่นขึ้น ก็เป็นสุขสบาย,

ไม่ฝันร้าย,

เป็นที่รักของเหล่ามนุษย์ทั้งหลาย,

เป็นที่รักของเหล่ามนุษย์ทั่วไป.

เทวดาย่อมคุ้มครองรักษา.

ไฟก็ดี ยาพิษก็ดี ศัสตราก็ดี, ย่อมทำอันตราย
ไม่ได้,

๘. ตูระกัฏฐ จิตตัง สะมาธิยะติ
 ๙. มุขะวัณโณ วิปปะสีทะติ,
 ๑๐. อะสัมมุพโท กาลัง กะโรติ,
 ๑๑. อุตตะริง อัมปะฏิวิชณโต,
 พรหมโลกุปะโค โหติ.
 เมตตายะ ภิกขะเว เจโต วิมุตติยา,
 อาเสวิตายะ, ภาวิตายะ,
 พะหุสีกะตายะ ยานีกะตายะ,
 วัตถุกะตายะ อะนุกุฐิตายะ,
 ปะริจิตายะ สุสะมารัทธายะ,
 อิเม เอกาทะสานิสังสา ปาฏิกังขาติ
 อิทะมะโว จะ กะคะวา,
 อัตตะมะนา เต ภิกขุ กะคะวะโต,
 ภาสิตัง อะภินันทุนติ,
 อิติ,

จิตย่อมเป็นสมาธิได้รวดเร็ว,
 ผิวหน้าย่อมผ่องใส,
 เป็นผู้ไม่ลุ่มหลง ทำกาลกิริยาตาย,
 เมื่อยังไม่บรรลुकุณวิเศษ อันยิ่ง ๆ ขึ้นไป, ย่อม
 เป็นผู้เข้าถึงพรหมโลกแล,
 ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย เมตตาอันเป็นไปเพื่อ
 ความหลุดพ้นแห่งจิตนี้,
 อันบุคคลบำเพ็ญจนคุ้นแล้ว ทำให้มากแล้ว,
 ทำให้มาก, คือ ชำนาญ ให้เป็นยวดยานของใจ,
 ทำให้เป็นที่อยู่ของใจ ตั้งไว้เป็นนิจ,
 อันบุคคลสั่งสมอบรมแล้วบำเพ็ญให้มากแล้ว,
 ย่อมมีอันสังสลิบเอ็ดประการ,
 พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสธรรมปริยายอันนี้
 แล้ว,
 พระภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น ก็มีใจยินดี พอใจ
 ในภาษิตของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น.
 ด้วยประการฉะนี้ แล,

คำอาธานาศील ๕

มะยัง กันเต วิสุัง วิสุัง รักษะณัตถายะ ติสระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ
 ทุติยัมปิ มะยัง กันเต วิสุัง วิสุัง รักษะณัตถายะ ติสระเณนะ สะหะ ปัญจะ
 สีลานิ ยาจามะ

ตะติยัมปิ มะยัง กันเต วิสุัง วิสุัง รักษะณัตถายะ ติสระเณนะ สะหะ ปัญจะ
 สีลานิ ยาจามะ

คำแปลอาธานาศील ๕

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอศีล ๕ ประการ
 พร้อมทั้งพระไตรสรณคมน์ (เพื่อจะรักษาต่าง ๆ กัน)
 แม้วาระที่สอง ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอศีล ๕ ประการ

พร้อมทั้งพระไตรสรณคมน์ (เพื่อจะรักษาต่าง ๆ กัน)
 แม้วาระที่สาม ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอศีล ๕ ประการ
 พร้อมทั้งพระไตรสรณคมน์ (เพื่อจะรักษาต่าง ๆ กัน)

คำอาธนาศีล ๘

มะยัง กันเต ติสระเณนะ สะหะ อัญฐะ สีลานิ ยาจามะ
 ทุดิยัมปิ มะยัง กันเต ติสระเณนะ สะหะ อัญฐะ สีลานิ ยาจามะ
 ตะติยัมปิ มะยัง กันเต ติสระเณนะ สะหะ อัญฐะ สีลานิ ยาจามะ

อัญฐสิกขาปทปาฐะ

(หันทะ มะยัง อัญฐะสิกขาปะทะปาฐัง ภาณามะ เส.)

ปาณาติปาตา เวระมะณี,
 อะทินนาทานา เวระมะณี,

อะพรหมจะรียา เวระมะณี,

มุสาวาทา เวระมะณี,
 สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐาณา
 เวระมะณี,

วิกาละโภชนะนา เวระมะณี,

นัจจะ คีตะ วาทิตะ วิสุกะ ทัสสะนา
 มาลา คันธะ วิลปะนะ ธาระณะ
 มัณฑะนะ วิภูสะนัฏฐาณา เวระมะณี,

อุจจาสะยะนะ มะหาสะยะนา
 เวระมะณี.

เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการฆ่า;
 เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่
 เจ้าของไม่ได้ให้แล้ว;
 เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการกระทำ อันมิใช่
 พรหมจรรย์;
 เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการพูดไม่จริง;
 เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการดื่มสุรา และเมรัย
 อันเป็นที่ตั้งของความประมาท;
 เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการบริโภคอาหาร
 ในเวลาวิกาล;
 เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการฟ้อนรำ, การ
 ขับเพลง การดนตรี, การดู การเล่นชนิดเป็น
 ขี้ศึกต่อกุศล, การทัดทรงสวมใส่ การประดับ
 การตกแต่งตน, ด้วยพวงมาลา ด้วยเครื่องกลิ้ง
 และเครื่องผัดทา,
 เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการนั่งนอนบนที่นอน
 สูง และที่นอนใหญ่.

คำอาธานาพระปริตต์

วิบัติติ ปะฏิพาหายะ
 สัพพะทุกขะวินาสายะ
 วิบัติติ ปะฏิพาหายะ
 สัพพะภะยะวินาสายะ
 วิบัติติ ปะฏิพาหายะ
 สัพพะโรคะวินาสายะ

สัพพะสัมปัตติสัทธา,
 ประริตตัง พรุณะ มังคะลัง.
 สัพพะสัมปัตติสัทธา,
 ประริตตัง พรุณะ มังคะลัง.
 สัพพะสัมปัตติสัทธา,
 ประริตตัง พรุณะ มังคะลัง.

คำแปลอาธานาพระปริตต์

เพื่อป้องกันความวิบัติ เพื่อความสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง
 เพื่อให้ภัยทั้งหมดพินาศไป ขอท่านทั้งหลายจงสวดพระปริตต์อันเป็นมงคล
 เพื่อป้องกันความวิบัติ เพื่อความสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง
 เพื่อให้ภัยทั้งหมดพินาศไป ขอท่านทั้งหลายจงสวดพระปริตต์อันเป็นมงคล
 เพื่อป้องกันความวิบัติ เพื่อความสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง
 เพื่อให้โรคทั้งหมดพินาศไป ขอท่านทั้งหลายจงสวดพระปริตต์อันเป็นมงคล

คำอาธานาธรรม

พรหมมา จะ โลกาธิปะติ สะหัมปะติ กัตถัญชะลี อันธิวะรัง
 อะยะจะณะ สันตีระ สัตตาปะระชั๊กชะชาติกา
 เทเสตุ รัมมัง อะนุกัมปิมัง ปะชัง.

คำถวายสังฆทานอุทิศให้ผู้ตาย

อิมานิ มะยัง กันเต, มะตะกะกัตตานิ, สะปะริวารานิ, ภิกขุ สังฆัสสะ, โอนเณ-
 ชะยามะ, สาธุ โน กันเต, ภิกขุสังโฆ,

อิมานิ, มะตะกะกัตตานิ, สะปะริวารานิ, ปะฏิคคัณหาตุ, อัมมहाกัณเฐวะ มาตา-
 ปิตุอาทีนัญจะ, ญาคะกาณัญจะ, กาละกะตานัง, ทีฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.

คำแปลถวายสังฆทานอุทิศให้ผู้ตาย

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ, ข้าพเจ้าทั้งหลาย, ขอน้อมถวายซึ่งมตกภัตตาหาร, กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้, แต่พระภิกษุสงฆ์, ขอพระภิกษุสงฆ์, จงรับ, มตกภัตตาหาร, กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้, ของข้าพเจ้าทั้งหลาย, เพื่อประโยชน์, เพื่อความสุข, แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย, และแก่พวกญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย, มีผู้ล่วงลับไปแล้ว, สิ้นกาลนานเทอญ

คำถวายสังฆทาน (แบบใหม่)

อิมาหิ มะยัง ภันเต, ภัตตานิ สะปะริวารานิ, ตินถนัง, ระตะนอันญะ, อายัส-
มันตานัง, สีละวันตอันญะ, โอนุชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, อายัสมันโต, สีละวันโตจะ,
อิมาหิ, ภัตตานิ, สะปะริวารานิ, ปะฏิคคัณหตตุ, อัมหากัญเจะ, มาตาปิตุอาทิต-
นัญจะ, ญาติมิตรตอันญะ, เทวะตอันญะ, ทิฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.

คำแปลถวายสังฆทาน (แบบใหม่)

ข้าแต่พระรัตนตรัย และพระคุณเจ้าผู้มีศีลทั้งหลาย ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายซึ่งภัตตาหาร กับทั้งสิ่งของอันเป็นบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แต่พระรัตนตรัย และพระคุณเจ้าผู้มีศีลทั้งหลาย ขอพระรัตนตรัยและพระคุณเจ้าผู้มีศีลทั้งหลาย โปรดรับภัตตาหารกับทั้งสิ่งของอันเป็นบริวารทั้งหลายเหล่านี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย และแก่ญาติสายโลหิตมิตรสหายทั้งหลาย มีบิดามารดาเป็นต้น กับทั้งเทพดาทั้งหลายทั้งปวงด้วย สิ้นกาลนานเทอญ

คำถวายผ้าป่า

อิมาหิ มะยัง ภันเต, ปังสุกุละจีวะรานิ, สะปะริวารานิ, ภิกขุสังฆัสสะ, โอนุ-
ชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสังโฆ,

อิมาหิ, ปังสุกุละจีวะรานิ, สะปะริวารานิ, ปะฏิคคัณหตตุ, อัมหากัง, ทิฆะรัตตัง,
หิตายะ, สุขายะ.

คำแปลถวายผ้าป่า

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าบังสุกุลจีวรกับทั้งบริวารเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับผ้าบังสุกุลจีวรกับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

คำขออาหารส่วนที่ภิกษุสงฆ์พิจารณาแล้ว

อาเสสาภาคาคาโว อัมหากัง ปาปุนัญติ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญทั้งหลาย อาหารส่วนที่พระคุณเจ้าได้พิจารณาแล้ว ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมรับไว้ เพื่อต้อนรับเลี้ยงดูเหล่าศาสนิกชนที่มาบำเพ็ญบุญร่วมกันในวันนี้ ทั้งนี้ขออย่าให้มีโทษและบาปกรรมเลย เพื่อความเบาใจ แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ดังนั้นเมื่อพระคุณเจ้ามีความยินดีอนุญาตแล้ว โปรดสาธุชนพร้อมกันเถิดพระเจ้าข้า

คำกรวดน้ำแบบสั้น

อิหัง เม ญาตีนัง โหตุ สุขิตา โหตุ ญาตะโย.

คำแปลกรวดน้ำแบบสั้น

ขอบุญนี้จงสำเร็จ แก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้าเถิด ขอญาติทั้งหลายจงเป็นสุข ๆ เถิด.

คำถวายของพระ

(ตั้ง “นะโม” ๓ จบ)

สุทินนัง วะตะ เม ทานัง อาสะวักขะยาวะหัง สุขัง โหนตุ.

ทุกิยัมปิ.....ตะติยัมปิ.....

วัตถุทานที่ข้าพเจ้าได้ตั้งใจถวายดีแล้ว ขอจงเป็นเครื่องนำไปเพื่อความสุข และเพื่อความสิ้นไปแห่งอาสวะเถิด.

แม้ครั้งที่สอง.....แม้ครั้งที่สาม.....

คำขอบวชชี

(ตั้ง “นะโม” ๓ จบ)

เอสาหัง กันเต, สุจิระปะรินิพุตตัมปิ, ตั้ง ภาวะวันตั้ง สาระณัง คัจฉามิ, ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ ปัพพชชัง มัง กันเต, สังโฆ ธาเรตุ อชชะตคเค ปาณูปะตัง, สาระณัง คะตัง.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอถึงสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า แม้เสด็จดับขันธปรินิพพาน นานแล้ว กับทั้งพระธรรมและพระสงฆ์ว่าเป็นที่พึ่งที่ระลึก ขอพระสงฆ์จงจำข้าพเจ้าไว้ว่า เป็นผู้บวชในพระธรรมวินัย ผู้ถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะตลอดชีวิต ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

คำถวายเสนาสนะ กุฏิ วิหาร

อิมานิ มะยัง ภันเต, เสนาสนะนานิ, อาคตนาคตัสสะ, จาตุท กิัสสสะ ภิกขุ-
สังฆัสสะ, โอโณชะยามะ, สาธุโน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ, เสนาสนะนานิ, ประภิคคัณหาตุ,
อัมหากัง ทีฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ,

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายเสนาสนะเหล่านี้แก่พระภิกษุ
สงฆ์ ผู้มีในทิศทั้ง ๔ ที่มาแล้วก็ดี ยังไม่มาก็ดี ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับเสนาสนะเหล่านี้ ของ
ข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข, แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ./

พระอภิธรรม ๗ บท

๑. พระสังคินี

กุสะลา รัมมา,
อะกุสะลา รัมมา,

อัพยากะตา รัมมา,
กะตะเม รัมมา กุสะลา.
ยัสมิง สะมะเย.

กามาวะจะรัง กุสะลัง จิตตัง
อุปปันนัง โหติ,

ธรรมทั้งหลายซึ่งไม่มีโทษ, ให้ผลเป็นความสุข,
ธรรมทั้งหลายซึ่งเป็นไปพร้อมด้วยโทษ, ให้ผล
เป็นความทุกข์,

ธรรมทั้งหลายซึ่งไม่ได้เป็นกุศลและอกุศล.
ธรรมทั้งหลายเหล่าไหนที่เป็นกุศล คือความดี?
ในสมัยใด.

การเกิดขึ้น การตั้งอยู่และการแตกดับ
ของจิตอันเป็นความดีที่ไม่มีโทษ, ให้ผลเป็นความ
สุข, ซึ่งท่องเที่ยวเกิดอยู่ในกามภูมิ,

โสมะนัสสะสะหะคะตัง
ญาณะสัมปะยุตตัง,

รูปารัมมะณัง วา,

สัททารัมมะณัง วา,

คันธารัมมะณัง วา,

ระสารัมมะณัง วา,

โผฏฐัพพารัมมะณัง วา,

ธัมมารัมมะณัง วา,

ยัง ยัง วา ปะนาร์พกะ.

ตัสมีง สะมะเย ผัสโส โหติ,

อะวิกเขโปโหติ,

เยวา ปะนะ ตัสมีง สะมะเย.

อัญญะปิ อัตถิ ปะฏิจจะสะมุปปันนา

อะรูปีโน ธัมมา,

อิเม ธัมมา กุสะลา

จิตที่เกิดขึ้นกับความยินดีที่เป็นกุศล,
อันประกอบด้วยปัญญา, ความรู้เห็น ถูกต้องตรง
ตามความเป็นจริง,

เครื่องยึดเหนี่ยวของจิตและเจตสิกได้แก่ สีหรือ
รูปร่างลักษณะต่าง ๆ,

เครื่องยึดเหนี่ยวของจิตและเจตสิก ได้แก่ เสียง
ต่าง ๆ

เครื่องยึดเหนี่ยวของจิตและเจตสิก ได้แก่ กลิ่น
ต่าง ๆ

เครื่องยึดเหนี่ยวของจิตและเจตสิก ได้แก่ รสต่างๆ,
เครื่องยึดเหนี่ยวของจิตและเจตสิก ได้แก่ สัมผัส
เย็น ร้อน อ่อน แข็ง,

เครื่องยึดเหนี่ยวของจิตและเจตสิก ได้แก่ การ
เสวยอารมณ์,

ก็เพราะปรารถนารมณ์ใด ๆ เกิดขึ้นแล้ว.

ในสมัยนั้นสัมผัสอันเกิดขึ้นจาก ดา หู จมูก ลิ้น
กาย ใจ ย่อมมี,

และความตั้งมั่นแห่งจิต ความไม่ฟุ้งซ่าน
ความสงบมีอยู่ในอารมณ์เดียว,

อีกอย่างหนึ่งในสมัยนั้นธรรมทั้งหลายเหล่าใด?

แม้อันมีอยู่เป็นธรรมที่ไม่มีรูป, ซึ่งอาศัยกันและ
กันเกิดขึ้น,

ธรรมทั้งหลายเหล่านี้ก็เป็นกุศล.

๒. พระวิภังค์

ขันธ ๕ คือ :-

รูป คือร่างกายที่เป็นขันธ.

เวทนา คือความรู้สึกที่เป็นสุข หรือเป็นทุกข์, หรือ
ไม่สุขไม่ทุกข์ที่เป็นขันธ,

สัญญาคือความจำได้หมายรู้ที่เป็นขันธ,

สังขาร คือสภาพที่ปรุงแต่งจิตที่เป็นขันธ,

ปัญจักขันธา,

รูปักขันโธ,

เวทนะกักขันโธ,

สัญญากักขันโธ,

สังขารักขันโธ,

วิญญาณกัณฑ์, โธ,

ดัดตะ กะตะโม รูปกัณฑ์, โธ,
ยังกัญจิ รูปัง.

อะตัตตานาคะตะปัจจุปปันนัง,
อัสสมัตตัง วา,
พะหิททาวา,

โอพาริกัง วา สุขุมัง วา,
หีนัง วา ปะณีตัง วา,
ยัง ทูเรวา สันติเก วา,
ตะเทกัชฌัง อะภิสัญญูหิตวา
อภิสังขิปิตวา,
อะยัง วุจจะติ รูปกัณฑ์, โธ.

สังคะโห อะสังคะโห,
สังคะหิตะนะ อะสังคะหิตัง,
อะสังคะหิตะนะ สังคะหิตัง,
สังคะหิตะนะ สังคะหิตัง,
อะสังคะหิตะนะ อะสังคะหิตัง,
สัมปะโยโค วิปปะโยโค,
สัมปะยุตเตนะ วิปปะยุตตัง,
วิปปะยุตเตนะ สัมปะยุตตัง,
อะสังคะหิตัง.

ฉบัญญัติติโย,
ขันธะบัญญัติติ,
อายะตะนะบัญญัติติ,
ธาตุบัญญัติติ,

วิญญาณ คือความรู้อารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งที่เป็น
ขันธ,

บรรดาขันธทั้งหมด รูปขันธเป็นอย่างไร?

รูป คือ ร่างกายอย่างใดอย่างหนึ่ง.

ที่เป็นอดีต อนาคต ปัจจุบัน,

สภาวะที่เป็นไปภายในสันดานแห่งตน,

สภาวะที่เป็นไปภายนอกของตนเป็นของสัตว์อื่น
บุคคลอื่น,

หยาบก็ตาม ละเอียดก็ตาม,

เลวกก็ตาม ประณีตก็ตาม,

อยู่ไกลก็ตาม อยู่ใกล้ก็ตาม,

เมื่อย่นย่อรวมกันแล้วก็ยังเป็นอันหนึ่ง

อันเดียวกัน,

เรียกว่า รูปขันธ คือ กองแห่งรูป.

๓. พระธาตุกถา

การสงเคราะห์และการไม่สงเคราะห์คือ,

สิ่งที่สงเคราะห์ไม่ได้เข้ากับสิ่งที่สงเคราะห์ได้,

สิ่งที่สงเคราะห์ได้เข้ากับสิ่งที่สงเคราะห์ไม่ได้,

สิ่งที่สงเคราะห์ได้เข้ากับสิ่งที่สงเคราะห์ได้,

สิ่งที่สงเคราะห์ไม่ได้ เข้ากับสิ่งที่สงเคราะห์ไม่ได้,

การอยู่ด้วยกัน การพลัดพรากไป,

การพลัดพรากจากสิ่งที่อยู่ด้วยกัน,

การอยู่ร่วมกับสิ่งที่พลัดพรากไป,

จัดเป็นสิ่งที่สงเคราะห์ไม่ได้.

๔. พระบุคคลบัญญัติ

เครื่องหมายมี ๖ อย่าง คือ:-

เครื่องหมายบอกให้รู้ว่าเป็นขันธ,

เครื่องหมายบอกให้รู้ว่าเป็นอายตนะ,

เครื่องหมายบอกให้รู้ว่าเป็นธรรมที่เป็นธาตุ, ทรง

ตัวอยู่ ๑๘ อย่าง,

สัจจะบัญญัติ,
อินทริยะบัญญัติ,

ปุคคะละบัญญัติ,
กิตตาวะตา ปุคคะลานัง

ปุคคะละบัญญัติ,
สะมะยะวิมุตโต อะสะมะยะวิมุตโต,

กุปะระมโม อะกุปะระมโม,

ปะริหะนะมโม อะปะริหะนะมโม,

เจตะนาภัพโพ อะนุรักขะนาภัพโพ,

ปุฎุชชะโน โคตระภู,

ภะยูปะระโต อะภะยูปะระโต,
ภัพพาอะมะโน อะภัพพาอะมะโน,
นิยะโต อะนิยะโต,

ปะฏิบันนะโก ณะเลฏฐิตโต,
อะระหา อะระหัตตายะ ปะฏิบันโน

ปุคคะโล อุปะลัพะปะติ สัจฉิ-
กัตถะปะระมะตเถนาตี.
อามันตา. โย สัจฉิกัตโต
ปะระมะตโต ตะโต โส ปุคคะโล,
อุปะลัพะปะติ สัจฉิกัตถะ

เครื่องหมายบอกให้รู้ว่าเป็นสัจจะ คือ อริยสัจ ๔,
เครื่องหมายบอกให้รู้ว่าเป็นธรรมที่เป็นใหญ่ ๒๒
ประการ,

เครื่องหมายบอกให้รู้ว่าเป็นบุคคลมี ๑๐ จำพวก
(ถามว่า) สิ่งที่เป็นเครื่องหมายของบุคคลมีจำนวน
เท่าไร?

(ตอบว่า) บุคคลที่มีการพ้นจากสิ่งที่ควรรู้และ
บุคคลผู้พ้นจากสิ่งที่ไม่ควรรู้,
บุคคลผู้มีธรรมที่กำเริบได้ และบุคคลผู้มีธรรมที่
กำเริบไม่ได้,

บุคคลผู้มีธรรมที่เสื่อมได้ และบุคคลผู้มีธรรมที่
เสื่อมไม่ได้,

บุคคลผู้มีธรรมที่ควรแก่เจตนา และบุคคลผู้มีธรรม
ที่ควรแก่การรักษา,

บุคคลผู้เป็นปุฎุชชน และบุคคลผู้ย่างลงสู่อริยธรรม
ในลำดับแห่งธรรมเหล่าใด,

บุคคลผู้เข้าถึงภัย และบุคคลผู้พ้นจากภัย,
บุคคลผู้ถึงสิ่งที่ควร และบุคคลผู้ถึงสิ่งที่ไม่ควร,
บุคคลผู้เที่ยง และบุคคลผู้ไม่เที่ยง.

บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อมรรค และบุคคลผู้ตั้งอยู่ในผล,
บุคคลผู้เป็นพระอรหันต์ และบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อ
เป็นพระอรหันต์.

๕. พระกถาวิตถุ

* (ถามว่า) ค้นหาบุคคลไม่ได้โดยปรมัตถ์ คือ ความ
หมายอันแท้จริงหรือ?

** (ตอบว่า) ถูกแล้ว ค้นหาบุคคลไม่ได้
โดยปรมัตถ์ คือ ความหมายอันแท้จริง

* (ถามว่า) ปรมัตถ์ คือ ความหมายอันแท้จริง

* หมายถึง ผู้ถาม ถามเจ้าลัทธิต และตอนท้าย ผู้ถามได้ย้าให้เห็นถึงความถูกต้อง

** หมายถึง ผู้ตอบเป็นเจ้าลัทธิต่าง ๆ ครั้งแรกตอบรับ ครั้งหลังตอบปฏิเสธ เป็นการตอบขัดแย้งกันในคำถามเดียวกัน

ประระระมัดถนาคติ.

นะ เหวัง วัดตัพเพ. อาชานาหิ
นิกคะหัง.

หัญจิ ปุกคะโล อุปะลัพะคะติ
สัจฉิกัตถะประระมัดถนนะ เตะนะ
วะตะเร วัดตัพเพ,
โย สัจฉิกัตถะโต ประระมัดโต ตะโต
โสปุคะโล อุปะลัพะคะติ
สัจฉิกัตถะประระมัดถนาคติ. มิจฉา.

เยเกจิ กุสะลา รัมมา,

สัพเพ เต กุสะละมุลา,
เย วา ปะนะ กุสะละมุลา,

สัพเพ เต รัมมา กุสะลา.
เย เกจิ กุสะลา รัมมา,

สัพเพ เต กุสะละมุเลนนะ เอกะมุลา.

เย วา ปะนะ กุสะละมุเลนนะ
เอกะมุลา,
สัพเพ เต รัมมา กุสะลา.

เหตุปัจจะโย,
อารัมมะณะปัจจะโย,

อันใดที่มีอยู่ ท่านค้นหาบุคคลนั้น
ไม่ได้โดยปรมัตถ์ คือ ความหมายอันแท้จริงอันนั้น
หรือ?

***(ตอบว่า)* ท่านไม่ควรกล่าวอย่างนี้
ท่านจงรู้การชำระจนถึงที่สุดก่อน ถ้าท่านค้นหา
บุคคลไม่ได้โดยปรมัตถ์ คือ ความหมายอันแท้จริง.
*ท่านก็ควรกล่าวด้วยเหตุที่ว่าปรมัตถ์ คือ ความ
หมายอันแท้จริงอันใดมีอยู่ เราค้นหาบุคคลนั้น
ไม่ได้โดยปรมัตถ์ คือ ความหมายอันแท้จริง,
*คำตอบของท่านที่ว่า ปรมัตถ์ คือ ความหมาย
อันแท้จริงอันใดมีอยู่เราค้นหาบุคคลนั้นไม่ได้โดย
ปรมัตถ์ คือ โดยความหมายอันแท้จริงอันนั้น.
จึงผิด.

๖. พระยมก

ธรรมบางเหล่าที่ไม่มีโทษ ให้ผลเป็นความสุข คือ
กุศล,

ธรรมเหล่านั้นทั้งหมดมีกุศล คือ ความดีเป็นมูล,
อีกอย่างหนึ่ง ธรรมเหล่านั้นก็มีกุศล คือ ความดี
เป็นมูล,

ธรรมเหล่านั้นทั้งหมดก็เป็นกุศล คือ ความดี.

ธรรมบางเหล่าที่ไม่มีโทษให้ผลเป็นความสุข คือ
กุศล,

ธรรมทั้งหลายเหล่านั้นทั้งหมดก็มีมูลอันเดียวกับ
ธรรมที่มีกุศล คือ ความดีเป็นมูล,
อีกอย่างหนึ่ง ธรรมเหล่าใดมีมูลอันเดียวกับธรรม
ที่เป็นกุศล คือ ความดี,
ธรรมเหล่านั้นทั้งหมดก็เป็นกุศล คือ ความดี.

๗. พระมหาปฏฐาน

ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเป็นเหตุ,
ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเป็นอารมณ์,

อะริปะติปัจจะโย,

อะนันตะระปัจจะโย,
 สมะนันตะระปัจจะโย,
 สะหะชาตะปัจจะโย,
 อัญญะมัญญะปัจจะโย,
 นิสสะยะปัจจะโย,
 อูปะนิสสะยะปัจจะโย,

ปุระชาตะปัจจะโย,
 ปัจฉาชาตะปัจจะโย,
 อาเสวะนะปัจจะโย,
 กัมมะปัจจะโย,

วิปากะปัจจะโย,

อาหาระปัจจะโย,

อินทริยะปัจจะโย,

ฌานะปัจจะโย,
 มัคคะปัจจะโย,

สัมปะยุตตะปัจจะโย,
 วิปะยุตตะปัจจะโย,
 อัถติปัจจะโย,
 นัตติปัจจะโย,
 วิคะตะปัจจะโย,
 อะวิคะตะปัจจะโย.

ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเป็นสภาวะธรรมที่เป็นใหญ่,

ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความไม่มีที่สุด,
 ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความที่มีที่สุดเสมอกัน,
 ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเกิดพร้อมกัน,
 ธรรมที่ช่วยอุปการะกันและกัน,
 ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเป็นที่อาศัย,
 ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเป็นที่อาศัย ที่มีกำลังอย่างแรงกล้า,

ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเกิดก่อน,
 ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเกิดภายหลัง,
 ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเกิดซ้ำกันบ่อยครั้ง,
 ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความปรุงแต่ง เพื่อให้กิจการต่าง ๆ สำเร็จลง,

ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเป็นผลของกุศลและอกุศล

ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเป็นผู้นำอาหาร ๔ คือ สิ่งที่อยู่ถัดมาแก่รูปธรรมนามธรรม, ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเป็นใหญ่ในหน้าที่ของตน,

ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเป็นผู้พึ่งอารมณฺ์,
 ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเป็นหนทางที่จะนำไปสู่สุดดี ทุกดี และนิพพาน,

ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเป็นผู้ประกอบ,
 ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเป็นผู้ไม่ประกอบ,
 ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเป็นผู้ยังมีอยู่,
 ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเป็นผู้ที่ไม่มี,
 ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเป็นผู้ปราศจากไป,
 ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความเป็นผู้ไม่ปราศจากไป.

คาถาชินปญฺช

(ฉบับวัตรระฆังโฆสิตาราม)

๑. ชยาสนาคตา พุทฺธา จตุสจฺจาสมํ รัส ๒. ตณฺหุภรธาโย พุทฺธา สพฺเพ ปติภฺฐิตา มยฺหํ ๓. สีเส ปติภฺฐิตอ มยฺหํ สงฺโฆ ปติภฺฐิตอ มยฺหํ ๔. ททเย เม อนฺรุทฺโธ โกณฺทณฺโฆ ปิภฺฐิภาคสมฺมึ ๕. ทกฺขิเณ สวเน มยฺหํ กสฺลโป จ มหานาโม ๖. เกสโต ปิภฺฐิภาคสมฺมึ นินฺนุโน ลิริสมฺปนฺโน ๗. กุมารกสฺลโป เถโร ๘. ปุณฺโณ องฺคุลิมาโล จ เถรา ปญฺจ อิเม ชาตา ๙. เสนาสีติ มหาเถรา เอเตสีติ มหาเถรา ๑๐. ชลนฺดา สีลเตเชน รตนํ ปฺรโต อาสิ ๑๑. ฐชคฺคํ ปจฺจโต อาสิ ขนฺธโมรปริตตญจ ๑๒. อากาเส ฉทนต์ อาสิ ชินา นานาวรสํยุตฺตา ๑๓. วาตมิตฺตาทิสญฺชาตา อเสสา วินยํ ยนฺตุ	เซตฺวา มาร์ สวาหนํ เย ปวีสุ นราสภา อภฺฐิวีสติ นายกา มตฺตเก เต มฺนิสฺสรา พุทฺโธ ฐมฺโม ทฺวิโลจโน อุเร สพฺพคุณากโร สารีปฺุตโต จ ทกฺขิเณ โมคฺคฺลลาโน จ วามเก อาสํ อานนฺทราหุโล อุภาสํ วามโสตเก สุริโยว ปภงฺกโร โสภิตอ มฺนิปฺงฺคโว มเหสี จิตฺตวาทโก อุปาสี นนฺทสีวลี นลาเต ติลกา มม วิชิตา ชินสาวกา ชิตวณฺโต ชิโนรสา องฺคมงฺเกสุ สณฺฐิตา ทกฺขิเณ เมตฺตสฺสฺตตํ วามे องฺคุลิมาลํ อาภฺวานาภฺยสฺสฺตตํ เสสา ปาการสณฺฐิตา สฺตตฺตปฺปการลงฺกตา พาหิรชฺมตฺตปฺททฺวา อนนฺตชินเตชสา

๑๔. วสโต เม สกัจเจน

ชินปญชรมชฎมฺหิ

สทา ปาเลนตุ มํ สพฺเพ

อิจฺเจวมานโต สุกฺคโต สุรกุโข

ชินานุกาเวน ชิตฺตปทฺทโว

ธมฺมานุกาเวน ชิตฺตาริสงฺโค

สงฺฆมานุกาเวน ชิตฺตนฺตฺตราโย

สทฺธมฺมานุกาวปาลีโต จรามิ ชินปญฺชเรติ.

สทา สมฺพุทฺธปญฺชเร

วิหรนฺตํ มหีตฺเต

เต มหาปุริสาสภา

คำแปลคาถาชินบัญชร (ฉบับวัดระฆังโฆสิตาราม)

ขอให้พระพุทธรูปสมมุติชนายกทั้ง ๒๘ พระองค์ มีพระพุทธรูปเจ้าพระนามว่า
 ตัณห์กร เป็นอาทิ บรรดาที่ประทับนั่งเหนืออาสนชัชวาล ทรงชานะมารพร้อมด้วยพาหนะ
 ได้ดีมีรสคือจตุสัจธรรมอันประเสริฐ จงมาประดิษฐานอยู่ ณ เมืองกระหม่อมของข้าพเจ้า.

ขอให้พระพุทธรูป จงประดิษฐานอยู่เหนือเศียรเกล้าแห่งข้าพเจ้า.

ขอให้พระธรรม จงมาประดิษฐานอยู่ที่ตาทั้งสองของข้าพเจ้า.

ขอให้พระสงฆ์องค์ป่อเกิดแห่งความดีทั้งปวง จงมาประดิษฐานอยู่ที่อุระแห่งข้าพเจ้า.

ขอให้พระอนุรุธเถระ จงมาประดิษฐานอยู่ที่ดวงหทัยแห่งข้าพเจ้า พระสารีบุตร
 จงมาประดิษฐานอยู่ ณ เบื้องขวา พระโกณฑัญญะ จงอยู่ ณ เบื้องหลัง และพระโมค-
 คัลลนานะ จงมาอยู่ ณ ส่วนเบื้องซ้าย.

ขอให้พระอานนท์และพระราหุล จงอยู่ ณ โสัดเบื้องขวา พระกัศสปะและพระ
 มหานามทั้งสององค์ จงอยู่ ณ โสัดเบื้องซ้าย.

ขอให้พระพุทธรูปสมมุติชนายกทั้ง ๒๘ พระองค์ ทรงสมบุรณ์ด้วยสิริความสว่าง (แก่ประชาชน) ประดุจ
 ดวงอาทิตย์ จงสถิตนั่ง ณ ส่วนเบื้องหลังตั้งแต่ริมผมขึ้นไป (แห่งข้าพเจ้า).

ขอให้พระกัศสปะเถระ ผู้มีวาทีอันไพจิตรเป็นป่อเกิดแห่งคุณความดีอันยิ่งใหญ่
 จงมาประดิษฐานอยู่ที่ปาก (วาทเน) แห่งข้าพเจ้าเป็นเบื้องต้น.

ขอให้พระเถระคือ พระปุกณะ พระองคุลิมาล พระอุบาลี พระนันทะ และพระ
 สีวลี ๕ องค์นี้ จงเกิดเป็นประดุจต่อมไผ่หรือรอยเจิมที่นลาต (หน้าผาก) แห่งข้าพเจ้า.

ขอให้พระอสีติมหาเถระชินสาวกชินโรส ผู้พิชิตชานะมารรุ่งโรจน์อยู่ด้วยเดชแห่ง
 ศีล นอกจากนั้น จงมาสถิตอยู่ที่อวัยวะน้อยใหญ่ (แห่งข้าพเจ้า).

ขอให้พระรัตนสูตร จงอยู่ข้างหน้า เมตตสูตร จงอยู่ข้างขวา ธัคคสูตร จงอยู่
 ข้างหลัง อังคุลิมาลสูตร จงอยู่ข้างซ้าย ชันรปริตร โมรปริตร และอาฏานาฎิยสูตร จงเป็น
 เพดานทางกันในอากาศ ขอบรรดาพระสูตรอันประเสริฐต่าง ๆ ของพระชินะนอกจากนั้น
 จงตั้งเป็นประดุจกำแพงล้อมไว้ ๗ ชั้น.

เมื่อข้าพเจ้ายังดำเนินกิจของตนอยู่ (เข้าใจว่าบวชอยู่) ในธรรมวินัยอันเป็นระบบ
 แห่งพระสัมมาสัมพุทธะ ขอให้บรรดาอุปัฏฐากทั้งภายนอกและภายในอันเกิดแต่ลมร้าย

และศัตรูเป็นอาทิ จงถึงความย่อยยับไปด้วยเดชแห่งพระชินมุนี อันหาที่สูดมิได้โดยไม่ว่าง
ในกาลทุกเมื่อ.

ขอให้พระพุทธรองค์ผู้เป็นพระมหาบุรุษอันประเสริฐทั้งมวลนั้น จงช่วยคุ้มครอง
ป้องกันข้าพเจ้าผู้ยังอยู่ ณ ท่ามกลางแห่งพระธรรมวินัยอันเป็นระบบของพระชินมุนี ณ
พื้นปฐพีนี้ทุกเมื่อเทอญ.

ข้าพเจ้าซึ่งพระมหาบุรุษเหล่านั้นคุ้มครองรักษาดีแล้วในภายใน อันช้านะแล้วซึ่ง
อุปัทวะภัยด้วยชินานุภาพ ช้านะแล้วซึ่งข้าศึกคือกิเลส (เครื่องข้อง) ด้วยธรรมานุภาพ ช้านะ
แล้วซึ่งอันตรายด้วยสังฆานุภาพ อันอานุภาพแห่งพระสังฆธรรมคุ้มครองแล้ว อยู่ประพฤติก
พรหมจรรย์ในระบบของพระชินพุทธเจ้าแล.

รายนามผู้ที่ส่งพวงหรีดมาเคารพศพ และร่วมทำบุญ นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ

ก
กรมวิเทศสหการ
กองอนามัยครอบครัว กรมอนามัย
ดร.เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์
คุณกิตติพันธ์-วนิดา กาญจนพิพัฒน์กุล
กองประสานความร่วมมือภาคีรัฐบาลและเอกชน
คุณกรรณิการ์ บุญตานนท์
กองพัสดุโครงการและพิธีการภาษี
กองตรวจบัญชีโครงการ กรมวิเทศสหการ
กองการร่วมมือกับต่างประเทศ กอง ๓
กองทดสอบและฝึกอบรม
คุณกฤษณะ-จริยา พักพุ่ม
กรมวิเทศสหการ เงินร่วมทำบุญสวัสดิ์การ
และฝ่ายต่างๆ
นายแพทย์กวี สุวรรณกิจ
คุณกอบกุล ศรีานนท์

ค
ครอบครัว ศิริमानนท์
ครอบครัว เวชประสิทธิ์
ครอบครัว ตราโมท
ครอบครัว เจริญกัลป์
คณะสาธารณสุขศาสตร์ ม. มหิดล
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จ
นอ.ดร. เจริญ เจริญรัชตภาคย์
นายแพทย์เจริญทัศน์ จินตนเสรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงจรรยาพร สุภาพ
คุณจุมพล-สรिया และ สุขศิริ ทรรทรานนท์
คุณจันทนา (เพ็งศรีทอง)
คุณจินตนา เขิญศิริ

ช
พล.อ.ท.ชู สุทธิโชติ
คุณเขาวานี เปล่งวิทยา
นายแพทย์โชคชัย สิตตะไพโรจน์
คุณชุตาทภรณ์ ลัมพสาระ
คุณชัยวัฒน์-ชุตินา วิเศษวิทยเวช
ชมรมศิษย์เก่ารัฐสภา
พล.ต.อ. เขาวลิต-เต็มพวรรณ ยอดมณี
คุณชาคริต

ด
คุณดิเรก-ชื่นจิตร ศรีสุชาติ
คุณดวงกมล-สมชาย พรหมเวช
คุณดุษฎี-มัทนพันธ์ ดุละลัมพะ
ด้วยรักและอาลัย จากลูกและหลาน
คุณดิเรก-เสวก ศรีสุชาติ

ด

คุณต่อพงศ์ วัจนะสวัสดิ์

ด.อ. ๒๐

ถ

แพทย์หญิงถนอมสิน - นายแพทย์วิโรจน์
เศรษฐิน

ท

นายแพทย์ทองดี-คุณจันทร์ ขัยพานิช

พล.ต.ต. นายแพทย์ทัศนะ-ศาสตราจารย์
แพทย์หญิงสุภรี สุวรรณจุฑะ

ธ

นายแพทย์ธีระ-ดร. พันธุ์ทิพย์ รามสูต

คุณธงไชย-สุทธิวรรณ บุนนาค

น

พล.อ.นิพัฒน์-แพทย์หญิงพรพันธุ์ บุณยรัตพันธุ์

พลเรือตรีหญิง นิภา อุดุภรัตน์

พล.ต.ต.นเรศร์-อรสา คุณวัฒน์

คุณนัฐธิดา พวงสุวรรณ

บ

คุณบุญขวัญ-คุณศรีวิศาล เอื้อไพบูลย์

ป

คุณประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์

คุณปรียา โอสถานนท์

คุณประชา-งามจิตต์ เขาวศิลป์

คุณปรียา ศรีเพ็ญ

คุณประวิสรร โสสกุล

คุณปณิธาน-ภาณิกา เลิศฤทธิ์

รองศาสตราจารย์ยะ-แพทย์หญิงอนงค์นาฏ
เหลี่ยมสมบัติ

คุณเป็นนิตย์ สาตราภัย

คุณประสาธน์ สุคนธ์พันธุ์

คุณประเสริฐ ดวงวิชัย

ดร.ประทักษ์-รองศาสตราจารย์แพทย์หญิง
มัณฑนา ประทีปะเสน

ผ

คุณผ่องพรรณ อุดสาหะ และ คุณเวศาลี
ตราโมท

พ

พล.ร.อ.มรว. พันธุ์ม ทวีวงศ์

คุณพิเชต-คุณจิตราภา สุนทรพิพิธ

คุณพินิต อารยะศิริ เลขานุการวุฒิสภา

คุณพิชิต-เนาวรัตน์ มาก้อน

นายแพทย์พิทยา จารุพูนผล

คุณพรเพ็ญ สุตโสตร์

คุณพรรณทอง เผือกมี

แพทย์หญิงพูนสุข (พ.บ. ๗๐)

นายแพทย์ไพบูลย์-แพทย์หญิงอัฐยา จิตประไพ

คุณพวงเพ็ญ ชั้นประเสริฐ

คุณพรพิมล สุวรรณผ่อง

คุณพิศาล เศรษฐ์

คุณพงษ์เธียร-สุภัทรา พัยคณินิ

คุณนิพัฒน์-ฉวีวรรณ จันทนะภุมมะ

เพื่อนราชินี ๒๕๐๑

คุณพรรณผกา ชลนภาสถิตย์

ภ

คุณภัทรา ไชติกเสถียร

ม

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คุณมณี สุวรรณผ่อง

คุณมณี โกมลวณิช

คุณมยุรี สิงหเดช

ย

รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงเยาวรัตน์
ปรักษ์ขาม

ร

แพทย์หญิงรุ่งเรือง พรหมทัตเวที

นายแพทย์ระวี-แพทย์หญิงพรพรรณ

โรงรับจำนำดินแดง

คุณรำพา แสงจันทร์

ฝ่ายรัฐวิสาหกิจ สศช.

ล

คุณลิลี่ โกศัยยานนท์

ว

วปอ.รุ่น ๘

คุณวันชัย-อัญชลี ศิริรัตน์

คุณวิฑูร โดษะนันท์

คุณวิชา คงรอด

คุณวิชัย สัจจะเวทะ

คุณวาทินี-วรศักดิ์ อาโรรา

คุณวีณา สาลี

นายแพทย์วารินทร์ ตันท์ศุภศิริ

คุณวิรัตน์-ผ่องศรี วัฒนศิริธรรม

ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์วิทยา-แพทย์หญิง

ประภาพรรณ นาควัชระ

ค

ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์-

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พตอ. ศานิต-ลักษณา โกมลวณิช

ศิษย์เก่าเซนต์คาเบรียล ๒๕๑๙

ศิริราช รุ่น ๗๐

คุณศรีวรรณ เกரியพิชิตชัย

คุณศรีสุรางค์ ไชยพร

คุณศรีนงเยาว์ เนรมิตมานสุข

คุณศิริมา ภูพิชญพงษ์

ส

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักงาน ป.ป.ส.

คุณสนั่น-จิตริสา ไชยเสน

คุณสมศักดิ์-องศ์อร เสสจะเวท

คุณสมใจ ประมาณพล

นต.สุนทร โกมลวณิช และครอบครัว

นาวาเอกหญิงสมถวิล ชโลธร

คุณสุรเทพ เหลืองธारा หสน. จินดาไอสถ

คุณสุจิตตา ผาติบัณฑิต

สมาคมเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์
 สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน
 คุณสุนา สุวัชรวิวัฒน์
 นายแพทย์สุชา นิมมานนิตย์
 คุณสุนาฎ เพ็งศรีทอง
 แพทย์หญิงสุจิตรา นิมมานนิตย์
 รองศาสตราจารย์นายแพทย์สมศักดิ์ มาสมบุรณ์
 คุณสุมนา หงสเวช
 นายแพทย์สุวัฒน์ วาศินรัตน์
 แพทย์หญิงสุมาลี นิมมานนิตย์
 คุณแสวก-อุษาวดี ศรีสุชาติ
 คุณสุทิน-ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัฒนา มูลพฤษดิ์
 แพทย์หญิงสุพันธ์ เจียรนัย
 แพทย์หญิงสุวรรณา วรคามิน
 คุณสนอง ศรีสุชาติ
 คุณสมบัติ โภทวิชัย
 คุณสมหมาย จันทรโพธิ์ศรี
 คุณสุปราณี เหลี่ยมเจริญ
 คุณสุพิน โอเจริญ
 คุณสิทธิธินันท์ แจ่มเลิศ
 คุณโสภณ กาญจนานนท์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุขุม อัตวาวุฒิชัย
 คุณเสรี ปานทอง
 สำนักงานเลขาธิการกรม กรมวิเทศสหการ
 สมาคมทำหมันและพัฒนาคุณภาพชีวิต
 ดร.สุบรรณ พันธ์วิศาวัส และครอบครัว
 คุณสหทัย โดษะนันท์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศักดิ์-เสาวลักษณ์ จักร
 ไผวงศ์
 คุณสกล-แพทย์หญิงศิริวรรณ วนิชานนท์

คุณสุตา-ชิงชัย หาญเจนลักษณ์
 คุณสัมพันธ์ เจริญกัลป์

ห

พ.อ.ทริฎ-บำรุง ปัทมานนท์

อ

ดร.อมร-มุกดา จันทรสมบุรณ์
 ดร.อักษราทร-สมจิต จุฬารัตน์
 แพทย์หญิงอรพรรณ เมฆสุกะ
 พลโทอรุณ-ผ่องศรี ชมไพศาล
 คุณอัมพร จิตต์บุญ
 ภาควิชาอนามัยและครอบครัว
 คุณอุบล หทัย และครอบครัว
 คุณอนันต์-ผ่องพรรณ นันทากิสุทธิ์
 คุณเอี่ยมพร สรวิสูตร
 คุณอรุณี เจริญกัลป์ และครอบครัว
 คุณอรอนงค์ สมิตะสิริ

Royal Thai Embassy New Delhi
 Mr. Taro Ishibashi, Minister The
 Embassy of Japan
 Dr. E.B. Doberstyn, WHO Represen-
 tative to Thailand
 Peace Corps of The United States
 Jica Office & Staff
 Thai Staff, WHO SEARO
 Mr. Eiryō Sumida
 Mr. I. Ito
 Mr. Michimasa Numata
 Mr. Teiji Takeshita
 Mini MPA รุ่น ๑

ขอขอบพระคุณ

เจ้าภาพขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณามาร่วมรดน้ำศพ
ร่วมเป็นเจ้าภาพ ร่วมทำบุญ นำหรีด ดอกไม้ มาเคารพศพ และได้ให้เกียรติมาร่วมงาน
สวดพระอภิธรรม และพระราขทานเพลิงศพ นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ

หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง ขอได้โปรดให้อภัยด้วย

